

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης,  
Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης

# ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Ειδικότητα: Ζωγραφική τέχνη

Κωδικός: 24-01-02-0

## ΣΑΕΚ

Ημερομηνία Έκδοσης

Σεπτέμβριος 2024



Επιχειρησιακό Πρόγραμμα  
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,  
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



**Συγγραφή Οδηγού Κατάρτισης  
στην ειδικότητα:  
«Ζωγραφική τέχνη»**

**Συγγραφική ομάδα**  
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ  
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ  
ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΑΡΟΣ

**Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης  
του Οδηγού Κατάρτισης**  
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΙΜΙΤΑΚΗΣ

Το περιεχόμενο του Οδηγού Κατάρτισης της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5069281] του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ, καθώς και από τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ). Ο παρών οδηγός εκπονήθηκε υπό την εποπτεία και το συντονισμό του ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ με στόχο την τήρηση των μεθοδολογικών προδιαγραφών ανάπτυξης των οδηγών κατάρτισης ΙΕΚ.

## Περιεχόμενα

|  |    |
|--|----|
| 1. Πρόλογος  | 6  |
| 2. Εισαγωγή  | 7  |
| Μέρος Α΄ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ   | 9  |
| 1. Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού  | 10 |
| 1.1 Τίτλος ειδικότητας   | 10 |
| 1.2 Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)  | 10 |
| 2. Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας   | 10 |
| 2.1 Ορισμός ειδικότητας  | 10 |
| 2.2 Αρμοδιότητες/καθήκοντα   | 10 |
| 2.3 Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα  | 11 |
| 3. Προϋποθέσεις εγγραφής και διάρκεια προγράμματος κατάρτισης  | 11 |
| 3.1 Προϋποθέσεις εγγραφής  | 11 |
| 3.2 Διάρκεια προγράμματος κατάρτισης   | 11 |
| 4. Χορηγούμενοι τίτλοι – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά  | 12 |
| 5. Κατατάξεις τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα   | 12 |
| 5.1 Κατάταξη στην ειδικότητα αποφοίτων άλλων ειδικοτήτων της ίδιας ομάδας προσανατολισμού                                  | 12 |
| 5.2 Κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα                                       | 12 |
| 6. Πιστοποίηση αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ   | 13 |
| 7. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων  | 13 |
| 8. Πιστωτικές μονάδες  | 14 |
| 9. Επαγγελματικά δικαιώματα  | 15 |
| 10. Σχετική νομοθεσία  | 15 |
| 11. Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης   | 16 |
| Μέρος Β΄ – ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ                        | 17 |
| 1. Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας  | 18 |
| 2. Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης   | 18 |
| Μέρος Γ΄ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ & ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ | 21 |
| Γ1 – ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ   | 22 |
| 1. Ωρολόγιο πρόγραμμα  | 22 |

|  |    |
|--|----|
| 2. Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης            | 23 |
| 2.1 ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄   | 23 |
| 2.1.Α ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ   | 23 |
| 2.1.Β ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ Ι  | 24 |
| 2.1.Γ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ Ι  | 25 |
| 2.1.Δ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ Ι   | 26 |
| 2.1.Ε ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ Ι   | 26 |
| 2.1.ΣΤ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Ι   | 27 |
| 2.2 ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄   | 28 |
| 2.2.Α ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ ΙΙ   | 28 |
| 2.2.Β ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ ΙΙ   | 29 |
| 2.2.Γ ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ  | 30 |
| 2.2.Δ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΙΙ  | 31 |
| 2.2.Ε ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙΙ  | 31 |
| 2.2.ΣΤ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΙΙ  | 32 |
| 2.3 ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄   | 33 |
| 2.3.Α ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ ΙΙΙ  | 33 |
| 2.3.Β ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΙΙΙ   | 34 |
| 2.3.Γ ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙΙΙ   | 35 |
| 2.3.Δ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΙΙΙ  | 36 |
| 2.3.Ε ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ Ι  | 37 |
| 2.3.ΣΤ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Ι   | 38 |
| 2.4 ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄   | 39 |
| 2.4.Α ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ ΙV   | 39 |
| 2.4.Β ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΙV  | 40 |
| 2.4.Γ ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙV  | 41 |
| 2.4.Δ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΙΙ   | 42 |
| 2.4.Ε ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ   | 43 |
| 2.4.ΣΤ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΙΙ  | 43 |
| Γ2 – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ | 45 |
| 1. Αναγκαίος και επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας                              | 45 |
| 2. Διδακτική μεθοδολογία   | 46 |
| 3. Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης                                    | 48 |
| 3.1 Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας   | 48 |

|   |    |
|---|----|
| 3.2 Μέσα ατομικής προστασίας  | 48 |
| Μέρος Δ' – ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ                                  | 49 |
| 1. Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης   | 50 |
| 2. Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/η   | 51 |
| 2.1 Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης                             | 51 |
| 2.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/ης                         | 51 |
| 2.3 Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης   | 53 |
| 3. Οδηγίες για τους/τις εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης         | 54 |
| 4. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας της πρακτικής άσκησης                             | 55 |
| 5. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης              | 55 |
| ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Προφίλ εκπαιδευτών/τριών   | 59 |
| BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ  | 66 |
| A. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα                                 | 67 |
| ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ  | 67 |
| ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ  | 68 |
| B. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης | 69 |
| Γ. Σχετική εθνική νομοθεσία   | 71 |

## 1. Πρόλογος

Ο Οδηγός Κατάρτισης της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)<sup>1</sup>» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281] του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ, καθώς και από τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ).

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων, καθώς και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Καθώς εμπερικλείει μια καινοτομική δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επεδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, προκειμένου να διαμορφωθούν σχετικές προτάσεις πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
  - Επικαιροποιημένοι «Οδηγοί Κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης.
  - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών.
  - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχτηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

---

<sup>1</sup> Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «ΙΕΚ», νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «Σ.Α.Ε.Κ», αντίστοιχα, παρ. 2 άρθρο 3 του ν. 5082/2024(Α'9)

Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των Οδηγών Κατάρτισης, των Εγχειριδίων και των Τραπεζών Θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

## 2. Εισαγωγή

Στόχος του παρόντος εγχειριδίου είναι η περιγραφή των εκπαιδευτικών και λοιπών προδιαγραφών υλοποίησης ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη» και η ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στα στελέχη σχεδιασμού, στους/στις εκπαιδευτές/τριες των προγραμμάτων, καθώς και στους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους – στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τους/τις εκπαιδευομένους/ες αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας.

Ο Οδηγός αυτός αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει σημαντικές πληροφορίες για την κατανόηση του ίδιου του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας αλλά και των απαραίτητων προϋποθέσεων για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση ενός οποιουδήποτε προγράμματος που στοχεύει στην ποιοτική και αποτελεσματική κατάρτιση μιας ομάδας εκπαιδευομένων.

Στην κατεύθυνση αυτή, για κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, ο Οδηγός Κατάρτισης αποτελείται από τέσσερα (Α'-Δ') μέρη.

- Το Μέρος Α' παρέχει όλες τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας, τόσο ως ενεργό πεδίο εργασιακής εμπειρίας όσο και ως πεδίο υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των βασικών εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, τη σχετική νομοθεσία και τα αναγνωρισμένα επαγγελματικά της δικαιώματα, τις ισχύουσες αντιστοιχίσεις της, τις προϋποθέσεις εγγραφής και τη διάρκεια κατάρτισης των υλοποιούμενων προγραμμάτων, τις κατατάξεις εγγραφής άλλων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα, καθώς και την κατάταξη του προγράμματος στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, συνοδευόμενα από την παράθεση προτεινόμενων πηγών πληροφόρησης για την ειδικότητα.

- Το Μέρος Β' επικεντρώνεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενότητων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- Το Μέρος Γ' εστιάζεται στο περιεχόμενο και στη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στις εκπαιδευτικές προδιαγραφές της υλοποίησής του.

Περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τους εκπαιδευτικούς στόχους και τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται σε μια σειρά άλλων προδιαγραφών, όπως στον αναγκαίο εξοπλισμό, στους απαραίτητους κανόνες υγείας και ασφάλειας, στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία.

- Το Μέρος Δ' εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες, τους/τις εργοδότες/τριες και τους/τις εκπαιδευτές/τριες στο χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται επίσης οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης.

Τέλος, στο παράρτημα του Οδηγού Κατάρτισης περιλαμβάνεται το προσήκον, ανά μαθησιακή ενότητα, προφίλ εκπαιδευτών/τριών.

Οι Οδηγοί Κατάρτισης ολοκληρώθηκαν σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης & Νεολαίας και ιδιαίτερα με τους Όλγα Καφετζοπούλου, Δημήτρη Σουλιώτη και Αθανάσιο Τσαγκατάκη. Στηρίχτηκαν σε ένα σύνολο πηγών και κειμένων αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων Οδηγών Κατάρτισης (σπουδών) των ειδικοτήτων, καθώς και σε μια ειδικά προσαρμοσμένη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης. Για τη σύνταξή τους συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Χρήστος Γούλας, Ελένη Θεοδωρή, Ιάκωβος Καρατράσογλου, Κωνσταντίνος Μαρκίδης, Δέσποινα Μπαμπανέλου και Παναγιώτης Νάτσης.



## ***Μέρος Α΄ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ***

## 1. Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

### 1.1 Τίτλος ειδικότητας<sup>2</sup>

«Ζωγραφική τέχνη»

### 1.2 Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη» ανήκει στον Τομέα «Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Τεχνών» της Ομάδας Προσανατολισμού «Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών».

## 2. Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

### 2.1 Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η απόφοιτος/η της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» των ΙΕΚ με τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που έχει αποκτήσει κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής του/της μπορεί να δημιουργεί έργα ζωγραφικής.

Ο/Η απόφοιτος/η γνωρίζοντας τις αρχές του σχεδίου, του χρώματος και της σύνθεσης, καθώς επίσης τα υλικά της ζωγραφικής και τις τεχνικές τους, μπορεί να δημιουργεί πρωτότυπα έργα και αντιγραφές. Με τα έργα του/της μπορεί να διοργανώνει ατομικές εκθέσεις ή και να συμμετέχει σε ομαδικές εκθέσεις ζωγραφικής.

Με τη γνώση των βασικών περιόδων και κινημάτων-ρευμάτων της ιστορίας της τέχνης αντλεί έμπνευση, θέματα, τεχνικές από έργα του παρελθόντος και από τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία.

Ο/Η απόφοιτος/η της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» μπορεί να δημιουργεί διακοσμητικές παραστάσεις και ανάγλυφα ή ολόγλυφα διακοσμητικά στοιχεία.

### 2.2 Αρμοδιότητες/καθήκοντα

Ο/Η απόφοιτος/η της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Αναλαμβάνει τη δημιουργία ζωγραφικών έργων και διακοσμητικών αναπαραστάσεων, κατόπιν παραγγελίας.
- Ερευνά για άλλες εκδοχές απόδοσης του θέματος προς υλοποίηση, από άλλους καλλιτέχνες.
- Αναζητά και προμηθεύεται τα απαραίτητα υλικά και εργαλεία για την υλοποίηση των έργων ζωγραφικής.
- Τηρεί τα χρονοδιαγράμματα και τις προθεσμίες.
- Δημιουργεί προσχέδιά ή/και μελέτες.

---

<sup>2</sup> ΦΕΚ 2661/Β'/30-5-2022

- Προετοιμάζει κατάλληλα την επιφάνεια ζωγραφικής και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν.
- Φροντίζει για την άρτια παρουσίαση των έργων (τον τρόπο ανάρτησής τους, το πλαίσιο/κορνίζα των έργων, τη συσκευασία μεταφοράς κ.ά.).
- Δημιουργεί φάκελο φωτογραφιών έργων του (portfolio) σε αναλογική ή/και ψηφιακή μορφή.

### 2.3 Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» μπορεί να εργαστεί «ως ελεύθερος επαγγελματίας διατηρώντας δικό του καλλιτεχνικό εργαστήριο ή αίθουσα εκθέσεων και πώλησης έργων τέχνης ή ως καλλιτεχνικός συνεργάτης σε αίθουσες τέχνης, μουσεία, πινακοθήκες, περιοδικά, τηλεοπτικά κανάλια κ.λπ. Οι αποδοχές του είναι ανάλογες με το ταλέντο και τα προσόντα του ως καλλιτέχνη, αλλά και την προσωπική του διάθεση για δημιουργία. Η ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας ζωής, η βελτίωση της αισθητικής άποψης για τη διακόσμηση των χώρων εργασίας, κατοικίας ή ψυχαγωγίας των ανθρώπων και η αυξανόμενη ζήτηση εικαστικών προϊόντων δημιουργεί αρκετές εναλλακτικές δυνατότητες εργασίας για το ζωγράφο».

## 3. Προϋποθέσεις εγγραφής και διάρκεια προγράμματος κατάρτισης

### 3.1 Προϋποθέσεις εγγραφής

Προϋπόθεση εγγραφής των ενδιαφερομένων είναι να είναι κάτοχοι απολυτήριων τίτλων εκπαιδευτικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ως ακολούθως: Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ), Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (ΤΕΛ), Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (ΕΠΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) Β΄ Κύκλου σπουδών, καθώς και οι ισότιμοι προς τους προαναφερόμενους τίτλοι.

Οι γενικές προϋποθέσεις εγγραφής στα ΙΕΚ ρυθμίζονται στον εκάστοτε ισχύοντα «Κανονισμό Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)».

### 3.2 Διάρκεια προγράμματος κατάρτισης

Η επαγγελματική κατάρτιση στα ΙΕΚ ξεκινά κατά το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο, διαρκεί κατ' ελάχιστον τέσσερα (4) εξάμηνα και δεν δύναται να υπερβαίνει τα πέντε (5) συνολικά εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας.

Η συνολική διάρκεια της κατάρτισης που υλοποιείται στο ΙΕΚ είναι έως 1.200 ώρες, ενώ της πρακτικής άσκησης είναι 960 ώρες.

#### 4. Χορηγούμενοι τίτλοι – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά

Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής τους λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΒΕΚ) και μετά την επιτυχή συμμετοχή τους στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο ΕΟΠΠΕΠ λαμβάνουν Δίπλωμα Ειδικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου πέντε (5). Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ οι οποίοι πέτυχαν στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο ΕΟΠΠΕΠ μέχρι την έκδοση του διπλώματος λαμβάνουν Βεβαίωση Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

#### 5. Κατατάξεις τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα

##### 5.1 Κατάταξη στην ειδικότητα αποφοίτων άλλων ειδικοτήτων της ίδιας ομάδας προσανατολισμού

Η κατάταξη της συγκεκριμένης περίπτωσης πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4763/2020 (ΦΕΚ 254/Α) και του άρθρου 8 της με αρ. Κ5/160259/15-12-2021 (ΦΕΚ 5837/Β) απόφασης του Γενικού Γραμματέα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας.

Ειδικότερα: α) Οι κάτοχοι ΒΕΚ των ΙΕΚ και του Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας δύνανται να κατατάσσονται σε συναφείς ειδικότητες των ΙΕΚ, με απαλλαγή από τα μαθήματα τα οποία ήδη έχουν διδαχθεί, ή κατατάσσονται σε εξάμηνο πέραν του Α' και σε συναφείς ειδικότητες ΙΕΚ, σύμφωνα με τους Οδηγούς Κατάρτισης και ύστερα από έγκριση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Εφαρμογής Επαγγελματικής Κατάρτισης της ΓΓΕΕΚΔΒΜ & Ν. Για το λόγο αυτό, υποβάλλουν σχετική αίτηση στο ΙΕΚ που επιθυμούν να φοιτήσουν από την 1η έως την 15η Σεπτεμβρίου κάθε έτους, συνοδευόμενη από έγγραφο ταυτοποίησης και τη Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης που κατέχουν. β) Σε περίπτωση που ο/η υποψήφιος/α κατατάσσεται σε εξάμηνο που δεν λειτουργεί την τρέχουσα περίοδο κατάρτισης, διατηρεί το δικαίωμα εγγραφής στο εξάμηνο της ειδικότητας στην οποία κατατάχθηκε.

##### 5.2 Κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα

Η κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4763/2020 (ΦΕΚ 254/Α).

Ειδικότερα: α) Η κατάρτιση των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ), καθώς και των κατόχων ισότιμων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης διαρκεί σε ΙΕΚ από δύο (2) μέχρι τρία (3) εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένης σε αυτά περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, εφόσον πρόκειται για τίτλο σε ειδικότητα του επαγγελματικού τομέα από τον οποίο αποφοίτησαν από το ΕΠΑΛ ή ισότιμη δομή δευτεροβάθμιας επαγγελματικής

εκπαίδευσης. β) Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ΕΕΚΔΒΜ & Ν (σύμφωνα με την παρ. 18, άρθρο 34 του Ν. 4763/2020) καθορίζονται οι αντιστοιχίες ανά ειδικότητα για την εγγραφή σε ΙΕΚ από ΕΠΑΛ και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.

## **6. Πιστοποίηση αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ**

Η διαδικασία πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» διενεργείται από τον ΕΟΠΠΕΠ σύμφωνα με το Ν.4763/20 (254 Α'). Το εξεταστικό σύστημα καθώς και η Τράπεζα Θεμάτων δύνανται να υιοθετούν τις αρχές του διεθνές προτύπου EN ISO/IEC 17024 ως προς την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα.

## **7. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων**

Το «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων» κατατάσσει τους τίτλους σπουδών που αποκτώνται στη χώρα σε οκτώ (8) επίπεδα. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που χορηγείται στους αποφοίτους ΙΕΚ έπειτα από πιστοποίηση αντιστοιχεί στο πέμπτο (5ο) από τα οκτώ (8) επίπεδα.

Τα επίπεδα των τίτλων σπουδών που χορηγούν τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και η αντιστοίχισή τους με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων είναι τα παρακάτω:

Πίνακας 1. Τύποι προσόντων



Η δράση υλοποιείται με συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. Πρόγραμμα ERASMUS+ (Δράσεις 2018-2020 του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. για το Εθνικό Σημείο Συντονισμού του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, EQF-NCP).

<https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>.

## 8. Πιστωτικές μονάδες

Οι πιστωτικές μονάδες προσδιορίζονται με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) από το φορέα που έχει το νόμιμο δικαίωμα σχεδιασμού και έγκρισης των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το ECVET είναι ένα από τα ευρωπαϊκά

εργαλεία που αναπτύχθηκαν για την αναγνώριση, συγκέντρωση και μεταφορά πιστωτικών μονάδων (credits) στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με το σύστημα αυτό μπορούν να αξιολογηθούν και να πιστοποιηθούν οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες (μαθησιακά αποτελέσματα) που απέκτησε ένα άτομο κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο εντός των συνόρων της χώρας του όσο και σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι πιστωτικές μονάδες για τις ειδικότητες των ΙΕΚ θα προσδιοριστούν από τους αρμόδιους φορείς όταν εκπονηθεί το εθνικό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

## 9. Επαγγελματικά δικαιώματα

Δεν απαιτείται ειδική άδεια για την άσκηση του επαγγέλματος. Κωδικός αριθμός δραστηριότητας (ΚΑΔ) που πρέπει να δηλώσει ο επαγγελματίας για τη δραστηριότητα του ζωγράφου είναι ο εξής: 90.03.11.05.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/η έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί την εγγραφή του στο Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (ΕΕΤΕ) έπειτα από κρίση του φακέλου του από τις δύο πρωτοβάθμιες επιτροπές Κατάταξης και Κρίσης που προβλέπονται στο άρθρο 8 του Νόμου 1854/89 [\(Εγκύκλιος Αρ. Πρωτ.: 35 - 12/01/15\)](#).

## 10. Σχετική νομοθεσία

Παρατίθεται παρακάτω το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη λειτουργία των ΙΕΚ, καθώς και τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις για την ειδικότητα:

- «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης & Νεολαίας (ΓΓΕΕΚΔΒΜ & Ν)», όπως εκάστοτε ισχύει.
- ΦΕΚ 4146/Β/09-09-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3. *Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας.*
- ΦΕΚ 3938/Β/26-08-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484. *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.*
- ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020. Νόμος υπ' αρ. 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις.*

Σε κάθε περίπτωση, ανατρέχετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (<http://www.minedu.gov.gr>), καθώς και της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (<https://gsvetlly.minedu.gov.gr/>).

## **11. Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης**

[Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος](#)

[ΕΟΠΠΕΠ \(Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων\)](#)

[Μονογραφίες Επαγγελμάτων από Βάση δεδομένων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού – ΟΑΕΔ](#)

[Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών – Αθήνα](#)

[Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης \(ΑΠΘ\), Τμήμα Εικαστικών Τεχνών](#)

[Ευρωπαϊκό σύστημα ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων \(ESCO\)](#)

[Δίκτυο ONET Online του Υπουργείου Εργασίας των ΗΠΑ](#)



***Μέρος Β' – ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ  
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ  
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ***

## 1. Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευομένους/ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη». Επιδιώκεται, μέσω της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης αλλά και της πρακτικής άσκησης, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για την άσκηση της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη».

## 2. Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, που καλύπτουν το σύνολο του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας.

Πιο συγκεκριμένα, για την ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη» διακρίνουμε τις παρακάτω ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων:

(α) «Δημιουργία σχεδίου απόδοσης μιας σύνθεσης χρησιμοποιώντας τα μέσα και τις αρχές του ελεύθερου σχεδίου»

(β) «Δημιουργία πρωτότυπου και αντιγράφου ζωγραφικού έργου»

(γ) «Δημιουργία και επεξεργασία ζωγραφικού έργου με ψηφιακά μέσα»

(δ) «Δημιουργία έργων τέχνης με εφαρμογή τεχνικών όπως χαρακτηριστικής, πλαστικής, ολόγλυφων, ανάγλυφων κ.ά.».

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα, που προσδιορίζουν με σαφήνεια όσα οι εκπαιδευόμενοι/ες θα γνωρίζουν ή/και θα είναι ικανοί/ές να πράττουν, αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα κατάρτισης της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Πίνακας 2. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

| ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ   |   |
|---|---|
| ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ  | ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ<br>Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:   |
| <b>Α. «Δημιουργία σχεδίου απόδοσης μιας σύνθεσης χρησιμοποιώντας τα μέσα και τις αρχές του ελεύθερου σχεδίου»</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Επιλέγουν τα υλικά και εργαλεία για το σχέδιο.</li><li>• Οργανώνουν τη σύνθεση στη σχεδιαστική επιφάνεια.</li><li>• Μεταφέρουν με ακρίβεια τις αναλογίες του θέματος.</li></ul> |

|  |  |
|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Αποδίδουν τους όγκους και τις σωστές τονικές αξίες της σύνθεσης.</li> <li>• Σταθεροποιούν και να προστατεύουν τη σχεδιαστική επιφάνεια από φθορές.</li> </ul>   |
| <b>Β. «Δημιουργία πρωτότυπου και αντιγράφου ζωγραφικού έργου»</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλέγουν τα υλικά και εργαλεία για τη δημιουργία του ζωγραφικού έργου.</li> <li>• Σχεδιάζουν τη σύνθεση του έργου.</li> <li>• Αποδίδουν χρωματικά και πλαστικά τη σύνθεση του ζωγραφικού έργου.</li> <li>• Αναγνωρίζουν το ύφος, τα υλικά και την τεχνική του έργου προς αντιγραφή.</li> <li>• Αποδίδουν με πιστότητα τις μορφοπλαστικές αξίες του έργου.</li> </ul>   |
| <b>Γ. «Δημιουργία και επεξεργασία ζωγραφικού έργου με ψηφιακά μέσα»</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλέγουν το κατάλληλο δημιουργικό λογισμικό πρόγραμμα (software).</li> <li>• Δημιουργούν ή να επεξεργάζονται το ζωγραφικό έργο χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία.</li> <li>• Επιλέγουν το κατάλληλο υλικό εκτύπωσης, να εκτυπώνουν ψηφιακά το έργο τους και να χρησιμοποιούν τις εκτυπώσεις αυτούσιες ή ως στοιχείο μεικτής τεχνικής σε ζωγραφική επιφάνεια.</li> <li>• Παράγουν εικαστικό ψηφιακό φάκελο (portfolio) της εργασίας τους.</li> </ul>  |
| <b>Δ. «Δημιουργία έργων τέχνης με εφαρμογή τεχνικών όπως χαρακτικής, πλαστικής, ολόγλυφων, ανάγλυφων κ.ά.»</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλέγουν τα υλικά, τα εργαλεία και την τεχνική που θα εφαρμόσουν.</li> <li>• Χαράσσουν με τις βασικές τεχνικές χάραξης και να εκτυπώνουν.</li> <li>• Δημιουργούν πλαστικούς όγκους, διακοσμητικά αντικείμενα ή ανάγλυφα χρησιμοποιώντας τις αρχές των πλαστικών τεχνών.</li> <li>• Δημιουργούν τρισδιάστατα αντικείμενα χρησιμοποιώντας ετερόκλητα υλικά.</li> <li>• Επιζωγραφίζουν τα ολόγλυφα ή ανάγλυφα μορφικά και πλαστικά στοιχεία και να αναδεικνύουν την υφή και τις χρωματικές αξίες τους.</li> </ul> |



***Μέρος Γ' – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ &  
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ  
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ***

# Γ1 – ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

## 1. Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ) και εργαστηρίων (Ε), καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 3. Ωρολόγιο πρόγραμμα

| ΕΞΑΜΗΝΟ |                                       | Α |   |   | Β |   |   | Γ |   |   | Δ |   |   |
|---------|---------------------------------------|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A/A     | ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ                   | Θ | Ε | Σ | Θ | Ε | Σ | Θ | Ε | Σ | Θ | Ε | Σ |
| 1       | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ                | 1 | 2 | 3 | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 2       | ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ I, II, III, IV        | 1 | 5 | 6 | 1 | 5 | 6 | - | 4 | 4 | - | 3 | 3 |
| 3       | ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ I, II   | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 2 | - | - | - | - | - | - |
| 4       | ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ                       | - | - | - | 2 | - | 2 | - | - | - | - | - | - |
| 5       | ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ I, II, III, IV         | 3 | - | 3 | 3 | - | 3 | 3 | - | 3 | 3 | - | 3 |
| 6       | ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ I, II, III, IV     | 1 | 3 | 4 | 1 | 4 | 5 | 1 | 4 | 5 | 1 | 4 | 5 |
| 7       | ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ I, II, III        | - | 2 | 2 | - | 2 | 2 | - | 2 | 2 | - | - | - |
| 8       | ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ I, II | - | - | - | - | - | - | 1 | 2 | 3 | 1 | 2 | 3 |
| 9       | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ              | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 2 | 3 |
| 10      | ΠΡΑΚΤΙΚΗ                              | - | - | - | - | - | - | - | 3 | 3 | - | 3 | 3 |

|                                |          |           |           |          |           |           |          |           |           |          |           |           |  |
|--------------------------------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|--|
| ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ I, II |          |           |           |          |           |           |          |           |           |          |           |           |  |
| <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>                  | <b>7</b> | <b>13</b> | <b>20</b> | <b>8</b> | <b>12</b> | <b>20</b> | <b>8</b> | <b>12</b> | <b>20</b> | <b>6</b> | <b>14</b> | <b>20</b> |  |

## 2. Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

### 2.1 ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

#### 2.1.A ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Βασικές αρχές σύνθεσης» είναι οι εκπαιδευόμενοι/ες να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη δομή, την ανάπτυξη και τη λειτουργία της εικαστικής γλώσσας, ενώ παράλληλα εξετάζονται τα στοιχεία της, δηλαδή το σημείο, η γραμμή το σχήμα, το χρώμα, η κίνηση, η διεύθυνση κ.λπ., καθώς και τα εικαστικά μηνύματα που αυτά μπορούν να εκφράσουν (Κοζάκου Τσιάρα, 1999). Με την εφαρμογή των αρχών της εικαστικής γλώσσας και της σύνθεσης σε σειρά ασκήσεων οι εκπαιδευόμενοι/ες θα αποκτήσουν την ικανότητα να δημιουργούν πρωτότυπα καλλιτεχνικά έργα. Στη μαθησιακή ενότητα εξετάζονται η σύνδεση της ανεικονικής μορφής των στοιχείων με εικόνες της πραγματικότητας καθώς και συνθετικές τεχνικές όπως: αρμονία-αντίθεση, χαλάρωση-ένταση και συνδυασμοί αυτών (ΠΑΔΑ, 2022). Επιπλέον, γίνεται αναφορά στον κανόνα της χρυσής τομής, το χρυσό παραλληλόγραμμο, τη λογαριθμική σπείρα και πώς αυτές οι λειτουργίες εφαρμόζονται σε μια εικαστική σύνθεση. Τέλος, αναλύονται οι βασικοί τρόποι μετάδοσης του εικαστικού μηνύματος (αναπαράσταση, συμβολισμός, αφαίρεση) και οι τρόποι που αυτοί εκφράζονται σε ένα ζωγραφικό έργο.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Χρησιμοποιούν τα βασικά στοιχεία της εικαστικής γλώσσας (σημείο, γραμμή, σχήμα, χρώμα, κίνηση, διεύθυνση, υφή κ.λπ.).
- Αντιλαμβάνονται τις αρχές του εικαστικού αλφάβητου και της σύνθεσης.
- «Ερμηνεύουν» ένα εικαστικό έργο.
- Αξιολογούν ένα εικαστικό έργο με γνώμονα τις αρχές της σύνθεσης.
- Δημιουργούν σειρά συνθέσεων με σημεία, γραμμές, σχήματα, χρώμα, κίνηση, διεύθυνση κ.λπ. με ποικίλες εικαστικές τεχνικές.
- Κατανοούν τη λειτουργία της υφής ως βασικού στοιχείου της εικαστικής γλώσσας, τις μορφές και τις τεχνικές της, και να έχουν τη δυνατότητα να την χρησιμοποιήσουν σε ζωγραφικά έργα.
- Διακρίνουν τις βασικές αρχές της σύνθεσης και πώς αυτές εκφράζονται με τη χαλάρωση και την ένταση σε μια ζωγραφική σύνθεση.

- Αντληφθούν την έννοια της χρυσής τομής.
- Δημιουργούν μια λογαριθμική σπείρα.
- Εντοπίζουν τη χρυσή αναλογία σε ένα εικαστικό έργο.
- Χρησιμοποιούν τους μηχανισμούς μετάδοσης εικαστικού μηνύματος (αναπαράσταση, συμβολισμός, αφαίρεση) και τους τρόπους έκφρασής τους.
- Αξιοποιούν τις συνθετικές τεχνικές και τα μέσα για την οργάνωση μιας ζωγραφικής σύνθεσης.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 2      Σ: 3

*2.1.B ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ I*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ελεύθερο σχέδιο I» αναφέρονται τα υλικά και τα μέσα, καθώς και οι μέθοδοι και οι κανόνες σχεδίασης, για την απόδοση μιας σύνθεσης εκ του φυσικού, χωρίς σχεδιαστικά όργανα. Τα σχέδια δημιουργούνται κυρίως με μολύβι ή κάρβουνο σε κατάλληλη σχεδιαστική επιφάνεια (Σεβαστάκης, Σπηλιόπουλος & Χαρίσης, 2001).

Οι εκπαιδευόμενοι/ες πειραματίζονται με διαφορετικές τεχνικές και διαφορετικά υλικά καλλιεργώντας τη δημιουργικότητά τους. Εξετάζονται τα υλικά και τα μέσα σχεδίασης (μολύβια σκληρά/μαλακά, κάρβουνο, σινική μελάνη, πενάκι, πινέλο, γόμα, γόμα κάρβουνου, βελόνα, πινακίδα, χαρτί κ.ά.), οι τονικές διαβαθμίσεις (φωτοσκιάσεις, τόνοι), η λειτουργία του φωτισμού των αντικειμένων (φυσικός φωτισμός, φωτισμός με λαμπτήρα), καθώς και τα στοιχεία της σύνθεσης, όπως είναι η ισορροπία (συμμετρική και ασύμμετρη), το περίγραμμα και η φόρμα. Στο θεωρητικό σκέλος του μαθήματος γίνεται ανάλυση των βασικών κανόνων σχεδίασης, όπως οι αναλογίες, οι μετρήσεις, οι συγκρίσεις, οι άξονες κ.ά. Μια τέτοια σπουδή δεν δεσμεύει τους/τις καταρτιζομένους/ες, αλλά αντιθέτως τους/τις βοηθάει στην ελεύθερη και προσωπική σχεδίαση οποιουδήποτε θέματος (Αντωνοπούλου, Κούρτης & Παπαδάκης, 1999).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Τοποθετούν ορθά τη σύνθεσή τους μέσα στο χώρο του σχεδίου.
- Αναγνωρίζουν τις σχέσεις των μεγεθών των μερών ενός αντικειμένου και τη σχέση του μεγέθους κάθε μέρους με το συνολικό μέρος του αντικειμένου.
- Διακρίνουν τα βασικά υλικά του σχεδίου: υλικά υποστρώματος, υλικά γραφής, βοηθητικά υλικά και εργαλεία σχεδίασης.
- Περιγράφουν τις βασικές τους ιδιότητες, τους τρόπους χρήσης και τις ιδιαίτερες τεχνικές.



- Διακρίνουν σε ένα σχέδιο την ισορροπία (συμμετρική και ασύμμετρη), το περίγραμμα και τη φόρμα.
- Αποδίδουν το θέμα της σύνθεσης, αποτυπώνοντας τη φωτοσκίαση των αντικειμένων που παρατηρούν μέσα από την τονική κλίμακα του γκρι.
- Εντοπίζουν τους άξονες των αντικειμένων.
- Αναδεικνύουν όγκους και υφές με φωτοσκίαση.
- Πειραματίζονται με τα υλικά και τα μέσα σχεδίασης.
- Σχεδιάζουν με τονικές διαβαθμίσεις.
- Δημιουργούν γρήγορα σχέδια με μολύβι και κάρβουνο.
- Σκέφτονται αφαιρετικά.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 5      Σ: 6

*2.1.Γ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ I*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η μαθησιακή ενότητα «Θεωρία και πρακτική στο χρώμα I» επιδιώκει να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευομένους/ες στις βασικές έννοιες του χρώματος, τη χρωματική ανάλυση και σύνθεση, προκειμένου να καταστούν ικανοί/ές να τις αξιοποιήσουν και να τις εφαρμόσουν στη δημιουργία ζωγραφικών συνθέσεων. Εξετάζεται η θεωρία ανάμειξης των χρωμάτων, τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και οι χρωματικές αρμονίες (Itten, 1983). Παράλληλα γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην αντίληψη της έννοιας του φωτός και του χρώματος, καθώς και στην εξέλιξη των συνθετικών χρωστικών υλών.

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αντιλαμβάνονται τη φύση του φωτός και του χρώματος.
- Διακρίνουν τα χρώματα του φωτός και τα χρώματα των χρωστικών υλών.
- Χρησιμοποιούν τα χρώματα σύμφωνα με τη χρωματική θεωρία του Johannes Itten και τον χρωματικό κύκλο.
- Αναγνωρίζουν με ακρίβεια τις αποχρώσεις μιας εικόνας.
- Χρησιμοποιούν τα βασικά και συμπληρωματικά χρώματα.
- Χρησιμοποιούν τα θερμά και ψυχρά χρώματα βάσει των ιδιοτήτων τους.
- Παρασκευάζουν σύνθετα χρώματα από αναμείξεις.
- Χρησιμοποιούν τα ουδέτερα χρώματα.
- Διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μαύρου και του λευκού.
- Δημιουργούν τονικότητες και αρμονίες με το χρώμα.
- Ζωγραφίζουν με χρωματικές αντιθέσεις.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 1      Σ: 2

### 2.1.Δ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ Ι

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η μαθησιακή ενότητα «Ιστορία τέχνης Ι» αναφέρεται στην ιστορία της δυτικής τέχνης στα πρώτα τρία εξάμηνα και στο τελευταίο εξάμηνο αναφέρεται αποκλειστικά στη νεοελληνική τέχνη. Πιο συγκεκριμένα, η δυτική τέχνη εξετάζεται από τις απαρχές της, δηλαδή την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή τέχνη, μέχρι και τη σύγχρονη τέχνη. Εξετάζονται επίσης οι ιστορικές συνθήκες, τα ιδεολογικά αφηγήματα και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά κάθε περιόδου.

Στη μαθησιακή ενότητα «Ιστορία της τέχνης Ι» οι εκπαιδευόμενοι/ες θα γνωρίσουν κυρίως την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή τέχνη, καθώς και την περίοδο του Μεσαίωνα. Γίνεται επίσης μια επισκόπηση της τέχνης στη Μεσοποταμία και την Αίγυπτο. Εξετάζονται οι ιδεολογικές και θρησκευτικές αφετηρίες κάθε περιόδου και με ποιον τρόπο αυτές εκφράστηκαν από τις τέχνες στον αρχαίο ειδωλολατρικό κόσμο και τον χριστιανικό Μεσαίωνα. Αναλύονται οι μορφολογικές σχέσεις και αντιθέσεις της τέχνης κάθε ιστορικής περιόδου. Στη μαθησιακή ενότητα εξετάζονται: η τέχνη της Μεσοποταμίας και της Αιγύπτου, η τέχνη του Αιγαίου η γεωμετρική και αρχαϊκή τέχνη, η κλασική και ελληνιστική τέχνη, η ρωμαϊκή τέχνη, η βυζαντινή τέχνη, ο δυτικός Μεσαίωνας: ρομανική και γοτθική τέχνη (Spivey, 1999· Delvoye, 2013).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναγνωρίζουν τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της τέχνης κάθε περιόδου.
- Εξοικειωθούν με σημαντικά μνημεία και τεχνουργήματα του αρχαίου και μεσαιωνικού κόσμου.
- Κατανοούν το ιδεολογικό περιεχόμενο της τέχνης κάθε περιόδου.
- Συσχετίζουν τα μορφολογικά και ιδεολογικά δεδομένα της τέχνης, με τις ιστορικές εξελίξεις κάθε περιόδου.
- Διακρίνουν τις μορφολογικές συγγένειες και αντιθέσεις της τέχνης κάθε περιόδου.
- Εξετάζουν και να ερμηνεύουν τα έργα τέχνης βάσει μορφολογικών στοιχείων και ιστορικού πλαισίου.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 3      Ε: 0      Σ: 3

### 2.1.Ε ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ Ι

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η μαθησιακή ενότητα «Τεχνική ζωγραφικής Ι» επιδιώκει τη γνωριμία των εκπαιδευομένων με τα μορφοπλαστικά στοιχεία της ζωγραφικής γλώσσας και την απόκτηση δεξιοτήτων που αφορούν τις τεχνικές ζωγραφικής, τα υλικά και το δημιουργικό λεξιλόγιο της ζωγραφικής τέχνης.

Η μαθησιακή ενότητα εστιάζει στη μελέτη και στην εκμάθηση βασικών τεχνικών

για την παραγωγή ζωγραφικών έργων ποικίλων επιφανειών (χαρτί, καμβάς, ξύλινος φορέας κ.ά.), με την ανάλογη χρήση και επεξεργασία υλικών. Αναλύονται και εφαρμόζονται βασικές τεχνικές, όπως: ζωγραφική με λάδι, ακρυλικά, τέμπρες, αυγοτέμπρες, ακουαρέλα (υδατογραφία), λαζούρα, νωπογραφίας (φρέσκο) κ.ά.

#### ● Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Χρησιμοποιούν υλικά, μέσα και βασικές τεχνικές ζωγραφικής, όπως ζωγραφική με λάδι, ακρυλικά, τέμπρες, αυγοτέμπρες, ακουαρέλα (υδατογραφία), λαζούρα κ.ά.
- Αναγνωρίζουν την τεχνική της νωπογραφίας (φρέσκο).
- Προετοιμάζουν ζωγραφικές επιφάνειες με διάφορα υλικά και τεχνικές.
- Αντιλαμβάνονται την υφή των υλικών και το ρόλο τους στο περιεχόμενο του έργου.
- Αποδίδουν διαφορετικές υφές στο ζωγραφικό έργο.
- Δημιουργούν γρήγορα σκίτσα με σινική μελάνι, μολύβι κ.λπ.
- Εντοπίζουν τα υλικά και τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν σε ένα ζωγραφικό έργο.
- Ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν συνθετικά βασικές τεχνικές ζωγραφικής.
- Διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες ποικίλων χρωστικών υλικών, όπως ελαιοχρώματα, υδροχρώματα, σινική μελάνη, παστέλ λαδιού, ξηροπαστέλ κ.ά.
- Δημιουργούν εικαστικά έργα με διάφορες τεχνικές και μέσα.
- Πειραματίζονται με τη χρήση διαφορετικών χρωστικών στο ζωγραφικό έργο.

#### ● Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θ: 1      Ε: 3      Σ: 4

### 2.1.ΣΤ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Ι

#### ● Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πλαστικές εφαρμογές Ι» αποσκοπεί στην εισαγωγή-μύηση των εκπαιδευομένων στο χώρο των τριών διαστάσεων της συμβατικής πλαστικής-γλυπτικής έκφρασης. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα έχουν γνωρίσει και κατανοήσει τις βασικές αρχές και μεθόδους δημιουργίας πλαστικών μορφών, ανάγλυφων και ολόγλυφων. Μέσα από στοχευμένες ασκήσεις αναπτύσσεται η αντιληπτικότητα του χώρου και του όγκου και εξελίσσεται το προσωπικό ύφος των εκπαιδευομένων, οι οποίοι/ες δημιουργούν με τα ιδιαίτερα εκφραστικά χαρακτηριστικά τους. Οι εκπαιδευόμενοι/ες χρησιμοποιούν και γνωρίζουν υλικά όπως ο πηλός, ο γύψος, ο χαρτοπολτός κ.ά.

Στο θεωρητικό σκέλος του μαθήματος γίνεται ανάλυση τεχνικών γλυπτικής

καθώς και εκμάθηση βασικών κανόνων, όπως το πλάσιμο της φόρμας, οι αναλογίες, ο σκελετός κ.ά.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Χειρίζονται τα κατάλληλα υλικά και εργαλεία για την υλοποίηση μιας πλαστικής σύνθεσης.
- Μεταφέρουν μια ιδέα από τον δισδιάστατο χώρο (σχέδιο) στον τρισδιάστατο.
- Αντιλαμβάνονται τις έννοιες του όγκου και του χώρου.
- Εντοπίζουν τους γλυπτικούς άξονες των αντικειμένων.
- Αναγνωρίζουν το περίοπτο, το ανάγλυφο και το ολόγλυφο.
- Διακρίνουν τα υλικά κατασκευής ενός τρισδιάστατου αντικειμένου.
- Αναδεικνύουν όγκους και υφές πλάθοντας φόρμες.
- Δημιουργούν έργα από πηλό με την αφαιρετική και την προσθετική διαδικασία (εξοικείωση με τον πηλό και τα εργαλεία πηλοπλαστικής).
- Κατασκευάζουν μάσκες, κούκλες κ.ά. με την τεχνική του παπιέ μασέ.
- Χρησιμοποιούν γύψο και γυψόγαζα για τη δημιουργία εικαστικού έργου.
- Πειραματίζονται με τις αναλογίες και το σκελετό μιας πλαστικής σύνθεσης.
- Κατασκευάζουν γλυπτά με χαρτόνι, χαρτί, αλουμινόχαρτο κ.ά.
- Κάνουν συνδυασμούς υλικών για να δημιουργήσουν μια σύνθεση.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 2      Σ: 2

## 2.2 ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

### 2.2.A ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ II

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ελεύθερο σχέδιο II» αναφέρονται προχωρημένες μέθοδοι σχεδίασης και φωτοσκίασης (έως δέκα τονικές διαβαθμίσεις) για την απόδοση μιας σύνθεσης εκ του φυσικού χωρίς σχεδιαστικά όργανα. Τα σχέδια δημιουργούνται κυρίως με μολύβι, κάρβουνο, σινική μελάνη, ακρυλικά, ξυλομπογιές σε κατάλληλη σχεδιαστική επιφάνεια. Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η ερμηνεία και κατανόηση της πραγματικότητας μέσα από τα πλαστικά στοιχεία της σύνθεσης (όπως είναι το σημείο, η γραμμή, το περίγραμμα, η φόρμα κ.ά.). Οι εκπαιδευόμενοι/ες ασκούνται και πειραματίζονται με διαφορετικές τεχνικές, διαφορετικά υλικά, καθώς και διαφορετικούς τρόπους γραφής. Στο θεωρητικό σκέλος του μαθήματος γίνεται ανάλυση σύνθετων κανόνων σχεδίασης, όπως εντοπισμός και ιεράρχηση τόνων, τεχνικές φωτοσκίασης, γραφισμοί, άξονες, κλίσεις κ.ά. (Σεβαστάκης, Σπηλιόπουλος & Χαρίσης, 2001).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι

ικανοί/ές να:

- Συγκρίνουν αναλογίες της σύνθεσης.
- Χρησιμοποιούν τη βελόνα σχεδίου, για να επιβεβαιώσουν τις βασικές αναλογίες αλλά και όλες τις σημαντικές προβολές της σύνθεσης.
- Εντοπίζουν τους άξονες των αντικειμένων και να σχεδιάζουν με κλίσεις.
- Κατανοούν τα πλαστικά στοιχεία του σχεδίου καθώς και τις ιδιότητές τους.
- Ερμηνεύουν και να κατανοούν την πραγματικότητα μέσα από τα πλαστικά στοιχεία του σχεδίου (σημείο, γραμμή, περίγραμμα, φόρμα κ.ά.).
- Γνωρίζουν τις αρχές της φωτοσκίασης (εντοπισμός τόνων, ιεράρχηση τόνων, τεχνικές φωτοσκίασης).
- Αναδεικνύουν όγκους και υφές με φωτοσκίαση.
- Πειραματίζονται με διάφορους γραφισμούς καθώς και με νέα υλικά.
- Σκέφτονται αφαιρετικά και συνθετικά.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 5      Σ: 6

*2.2.B ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ II*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Θεωρία και πρακτική στο χρώμα II» εξετάζεται ο ρόλος και η συνθετική αξία του χρώματος καθώς και η σχέση του με τα υπόλοιπα στοιχεία της εικόνας: χρώμα και σχήμα, χώρος/βάθος, ισορροπία, ρυθμός κ.ά. Παράλληλα αναλύεται η συμβολική και ψυχολογική αξία του χρώματος ως φορέα μηνυμάτων, καθώς και η επίδρασή του στην ψυχολογία του ανθρώπου (Sargent, 1987).

Επιδιώκεται η ουσιαστική προσέγγιση των πρωτογενών εικαστικών στοιχείων στο χρώμα, όπως αυτά αναλύθηκαν στο προηγούμενο εξάμηνο (ΠΑΔΑ, 2022).

Παράλληλα εξετάζονται οι έννοιες απόχρωση, τόνος, ένταση, κορεσμός, οι αλληλεπιδράσεις των χρωμάτων, χρώμα και σχήμα, χρώμα και προοπτική, χρωματικές διαβαθμίσεις, διαφάνεια, συνθετικές λύσεις με χρώμα, χρωματικές αντιθέσεις, χρώμα και ψυχολογία, συμβολισμός των χρωμάτων (Σεβαστάκης, Σπηλιόπουλος & Χαρίσης, 2001).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αντλαμβάνονται το ρόλο και τη συνθετική αξία του χρώματος, καθώς και τη σχέση του με τα υπόλοιπα στοιχεία της εικόνας.
- «Μεταφράζουν» τον τόνο σε θερμά και ψυχρά χρώματα.
- Κατανοούν την αμοιβαία εξάρτηση ενός χρώματος από αυτά που βρίσκονται γύρω του.
- Αξιοποιούν δημιουργικά διαφορετικές χρωματικές αντιθέσεις (αντίθεση ανοιχτό-σκούρο, αντίθεση θερμών και ψυχρών, αντίθεση

μέσω συμπληρωματικών χρωμάτων, την ταυτόχρονη αντίθεση, την ποιοτική αντίθεση, την ποσοτική αντίθεση).

- Δημιουργούν ισορροπίες τονικών και χρωματικών αντιθέσεων και αρμονιών.
- Αποδίδουν τονικές κλίμακες.
- Ανασυνθέτουν εικόνες με τη χρήση διαφορετικών τεχνικών του χρώματος.
- Δημιουργούν συνθέσεις όπου εφαρμόζουν τις αρχές του χρώματος, τεχνικές και συνθετικές λύσεις.
- Αντιλαμβάνονται τη συμβολική και ψυχολογική αξία του χρώματος ως φορέα μηνυμάτων, καθώς και την επίδρασή του στην ψυχολογία του ανθρώπου.
- Αξιοποιούν σε μια ζωγραφική σύνθεση τη συμβολική και ψυχολογική αξία του χρώματος ως φορέα μηνυμάτων.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 1      Σ: 2

### 2.2.Γ ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η μαθησιακή «Οπτική αντίληψη» περιγράφει την οπτική διαδικασία που λαμβάνει χώρα όταν οι άνθρωποι δημιουργούν –ή κοιτάζουν– καλλιτεχνικά έργα, ενώ εξηγεί και με ποιον τρόπο το μάτι οργανώνει το οπτικό υλικό επί τη βάση συγκεκριμένων ψυχολογικών νόμων (Arnheim, 1999).

Ευρύτερος στόχος είναι ο/η εκπαιδευόμενος/η να εφαρμόσει, σε πρακτικό επίπεδο, τα βασικά στοιχεία, τις αρχές και τις μεθόδους της οπτικής αντίληψης στο ζωγραφικό του/της έργο. Στη μαθησιακή ενότητα αναλύονται: η θεωρία της Gestalt – Ισορροπία (ψυχολογική και φυσική ισορροπία) – Ισορροπία και ανθρώπινος νους – Σχήμα (Βλέποντας το σχήμα. Απλότητα) – Μορφή (προσανατολισμός στο χώρο) – Ανάπτυξη (Η νοησιαρχική θεωρία. Ο αρχέγονος κύκλος) – Χώρος (Περίγραμμα και γραμμή. Μορφή και φόντο. Επίπεδα βάθους) – Φως (Η εμπειρία του φωτός. Το φως δημιουργεί χώρο) – Χρώμα (Από το φως στο χρώμα. Σχήμα και χρώμα. Συμβολισμοί του χρώματος) – Κίνηση (Κίνηση και χρόνος. Πότε βλέπουμε κίνηση. Κατεύθυνση) – Έκφραση (Έκφραση ενσωματωμένη στη δομή. Η προτεραιότητα στην έκφραση. Ο συμβολισμός στην τέχνη).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Κατανοούν τη φυσιολογία και την ψυχολογία της οπτικής αντίληψης.
- Περιγράφουν τη λειτουργία του ματιού και να κατανοούν τους μηχανισμούς της ανθρώπινης αντίληψης.
- Αναλύουν, να αξιολογούν και να αντιλαμβάνονται την οπτική οργάνωση και τα στοιχεία της (ισορροπία, σχήμα, μορφή, ανάπτυξη, χώρος, φως, χρώμα, κατεύθυνση, έκφραση).
- Αναγνωρίζουν την κρυφή δομή σε ένα ζωγραφικό έργο.

- Κατανοούν την έννοια του οπτικού βάρους.
- Επιτυγχάνουν ψυχολογική και φυσική ισορροπία σε ένα ζωγραφικό έργο.
- Συνδέουν την κίνηση με το χρόνο στην αντίληψή τους.
- Εφαρμόζουν τις αρχές και τις μεθόδους της οπτικής αντίληψης σε ένα ζωγραφικό έργο.
- Αξιοποιούν το συμβολισμό των οπτικών στοιχείων που χρησιμοποιούν.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 2    Ε: 0    Σ: 2

*2.2.Δ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ II*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ιστορία τέχνης II» εξετάζεται η εξέλιξη της τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι και τον 19ο αιώνα. Αναδεικνύονται τα μορφολογικά και αισθητικά χαρακτηριστικά της Αναγέννησης και η εξέλιξή της τέχνης μέχρι και το κίνημα του ιμπρεσιονισμού, το οποίο σηματοδοτεί την αρχή του μοντερνισμού στη Δύση. Εξετάζεται το ιδεολογικό περιεχόμενο της τέχνης της κάθε περιόδου στο ιστορικό της πλαίσιο. Στη μαθησιακή ενότητα εξετάζονται: η τέχνη την εποχή της Αναγέννησης (πρώιμη Αναγέννηση, κλασική Αναγέννηση, ύστερη Αναγέννηση), μανιερισμός, μπαρόκ, ροκοκό, νεοκλασικισμός, ρομαντισμός, συμβολισμός, ρεαλισμός, ιμπρεσιονισμός, μετα-ιμπρεσιονισμός (Λαμπράκη-Πλάκα, 1978).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναγνωρίζουν τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της τέχνης κάθε περιόδου.
- Αξιολογούν τη σημασία της προοπτικής και του chiaroscuro για την εξέλιξη της ζωγραφικής τους επόμενους αιώνες.
- Έρθουν σε επαφή με τους μεγάλους καλλιτέχνες της Αναγέννησης και των άλλων περιόδων.
- Κατανοούν το ιδεολογικό περιεχόμενο της τέχνης κάθε περιόδου.
- Συσχετίζουν τα μορφολογικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά της τέχνης με τις ιστορικές εξελίξεις κάθε περιόδου.
- Διακρίνουν τις μορφολογικές συγγένειες και αντιθέσεις της τέχνης κάθε περιόδου.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 3    Ε: 0    Σ: 3

*2.2.E ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ II*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**



Στην ενότητα «Τεχνική ζωγραφικής II» οι εκπαιδευόμενοι/ες αποκτούν ένα ευρύ φάσμα γνώσεων και είναι σε θέση να αναπτύξουν σταδιακά μια προσωπική εργασιακή διαδικασία, η οποία ενσωματώνει πλαστική έρευνα και άσκηση στις μεθόδους και τεχνικές της ζωγραφικής. Η μαθησιακή ενότητα εστιάζει στη μελέτη και στην εκμάθηση ιδιαίτερων τεχνικών στη ζωγραφική, με στόχο τη συνδυαστική χρήση τους. Γίνεται η διάκριση ανάμεσα στο ανεικονικό, αφηρημένο και παραστατικό ζωγραφικό έργο. Παράλληλα, μέσα από την αντιγραφή ζωγραφικών έργων παλαιών διδασκάλων, οι εκπαιδευόμενοι/ες αποκωδικοποιούν το ύφος και τις τεχνικές που χρησιμοποίησαν, αντλώντας στοιχεία για τις δικές τους συνθέσεις (Daucher & Seitz, 2003).

Εξετάζεται η τεχνική του κιαροσκούρο (chiaroscuro) και η τεχνική σφουμάτο (sfumato), οι τεχνικές και εφαρμογές του στένσιλ (stencil), καθώς και η έννοια του θετικού-αρνητικού χώρου στο ζωγραφικό έργο (αναφορά στην τεχνική notan). Σε θεωρητικό επίπεδο αναλύεται η θεματική της νεκρής φύσης, εστιάζοντας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και στη συνεισφορά της στη ζωγραφική σύνθεση. Επίσης αναλύεται η έννοια του πεδίου και του ρόλου των μοτίβων στην τέχνη (π.χ. αραβικά μοτίβα).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Εφαρμόζουν σύνθετες τεχνικές της ζωγραφικής τέχνης.
- Δημιουργούν εικαστικό έργο με τη συνδυαστική χρήση τεχνικών που εξετάζονται από τη μαθησιακή ενότητα.
- Εφαρμόζουν τις τεχνικές του σφουμάτο (sfumato) και του κιαροσκούρο (chiaroscuro).
- Εργάζονται με την τεχνική του στένσιλ (stencil) καθώς και με την τεχνική της notan (θετικός-αρνητικός χώρος).
- Διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ ανεικονικού, αφαιρετικού και παραστατικού ζωγραφικού έργου.
- Αντιγράφουν ένα έργο ζωγραφικής με χρήση κανάβου (μεγέθυνση, σμίκρυνση).
- Αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της νεκρής φύσης και τη συνεισφορά τους στη ζωγραφική σύνθεση.
- Δημιουργούν έργα με θεματική νεκρή φύση.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 4      Σ: 5

## **2.2.ΣΤ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ II**

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Πλαστικές εφαρμογές II» οι εκπαιδευόμενοι/ες εξοικειώνονται με υλικά διαφορετικής υφής, σύστασης και προέλευσης και μαθαίνουν τη χρήση τους. Στόχος της μαθησιακής ενότητας είναι η εκμάθηση της τρισδιάστατης αποτύπωσης αντικειμένων εκ του φυσικού με ποικίλα υλικά (κόκκινος πηλός κεραμικής, ψυχρός πηλός, εργαλεία μικρογλυπτικής, γύψος, γυψόγαζα, χαρτί, ξύλο, κόλλα, σύρμα, ανακυκλώσιμα υλικά ή οποιοδήποτε



υλικό εύπλαστο και εύκαμπτο). Δίνεται έμφαση στη σπουδή εκ του φυσικού, μέσα από κατάλληλες ασκήσεις (παρατήρηση μοντέλου / δημιουργία προτομής αλλά και σκίτσα-μελέτες από πηλό, με έμφαση στην απόδοση του πραγματικού κ.ά.) Παράλληλα αναλύονται οι βασικές αρχές του ανάγλυφου και η εκμάθηση της τεχνικής της μεταφοράς του πρωτότυπου έργου από τον πηλό στο γύψο ή τερακότα (καλούπια, εκμαγεία).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Συγκρίνουν αναλογίες μιας τρισδιάστατης σύνθεσης.
- Επιλέγουν και να πειραματίζονται με ποικιλία υλικών, διαφορετικής υφής, σύστασης και προέλευσης για τη δημιουργία τρισδιάστατου εικαστικού έργου (π.χ. με πηλό, γύψο, ξύλο, ύφασμα κ.ά.).
- Μεταφέρουν μια ιδέα από το σκίτσο στον τρισδιάστατο χώρο.
- Δημιουργούν έργα εκ του φυσικού με πηλό.
- Παράγουν απλές προτομές με πηλό κεραμικής ή ψυχρό πηλό.
- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές του ανάγλυφου.
- Αξιοποιούν την τεχνική της μεταφοράς του πρωτότυπου έργου από τον πηλό στο γύψο (καλούπια κ.ά.).
- Κατασκευάζουν ένα απλό καλούπι από γύψο.
- Δημιουργούν εικαστικό έργο με σύρμα.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 2      Σ: 2

## 2.3 ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

### 2.3.A ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ III

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ελεύθερο σχέδιο III» επιδιώκεται η πλήρης διευθέτηση και ιεράρχηση όλων των πλαστικών αξιών που συγκροτούν μια πολύπλοκη μορφή. Οι εκπαιδευόμενοι/ες έρχονται σε επαφή με τις ιδιότητες των πλαστικών στοιχείων (ελαφρύ-βαρύ, διάφανο-καλυπτικό, απαλό-οξύ, ασαφές-σαφές), καθώς και με έννοιες όπως ο απόλυτος και φαινόμενος τόνος, αντιθέσεις (έντονες-συγγενείς) και εντάσεις. Επιδιώκεται επίσης η κατανόηση των διαφορών ανάμεσα στην αυτοσκιά, η οποία χρησιμοποιείται ως μέσο απόδοσης του όγκου, και την ερριμμένη σκιά, που αποδίδει τον τρισδιάστατο χώρο. Γίνεται εκτενής αναφορά στις τεχνικές απόδοσης του βάθους πεδίου (προοπτική) και, επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/ες αναλύουν/χρησιμοποιούν τα στοιχεία της προοπτικής (προοπτική με ένα, δύο και τρία σημεία φυγής, σημεία φυγής και ορίζοντας παρατήρησης). Οι παραπάνω αποκτηθείσες γνώσεις θα επιτρέψουν την «ερμηνεία» μιας σύνθεσης με το προσωπικό βλέμμα των εκπαιδευομένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Τοποθετούν ορθά τη σύνθεσή τους πάνω στη σχεδιαστική επιφάνεια και να συγκρίνουν τις αναλογίες της σύνθεσης.
- Σχεδιάζουν εκμαγείο εκ του φυσικού.
- Γνωρίζουν προχωρημένες ιδιότητες των πλαστικών στοιχείων (ελαφρύ-βαρύ, διάφανο-καλυπτικό, απαλό-οξύ, ασαφές-σαφές), καθώς και έννοιες όπως ο απόλυτος και φαινόμενος τόνος, αντιθέσεις (έντονες-συγγενείς).
- Εντοπίζουν τους άξονες των αντικειμένων και να εργάζονται με κάναβο.
- Διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στην αυτοσκιά και στην ερριμμένη σκιά.
- Αναδεικνύουν όγκους και υφές με ή χωρίς φωτοσκίαση.
- Συσχετίζουν την έννοια του σημείου φυγής με τη δημιουργία χώρου.
- Εφαρμόζουν τους κανόνες απόδοσης της τρίτης διάστασης (προοπτική).
- Χρησιμοποιούν την προοπτική για τη δημιουργία τοπίων.
- Πειραματίζονται με τη φαντασία (προσωπική/φανταστική, απόδοση/ερμηνεία μιας σύνθεσης) καθώς και με σύνθετα υλικά.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 4      Σ: 4

*2.3.B ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ III*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ιστορία τέχνης III» εξετάζονται τα καλλιτεχνικά κινήματα του 20ού αιώνα στις χώρες της Δύσης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι ιστορικές πρωτοπορίες του μοντερνισμού και η μεταπολεμική εξέλιξή τους στα διάφορα σχήματα της σύγχρονης τέχνης.

Διερευνώνται τα μορφολογικά-αισθητικά χαρακτηριστικά, οι θεωρητικές, ιδεολογικές, πολιτικές αναφορές, καθώς και το ιστορικό πλαίσιο κάθε κινήματος. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα εξετάζονται: εξπρεσιονισμός, κυβισμός, φουτουρισμός – αφαίρεση, ντανταϊσμός – σουρεαλισμός – μεταφυσική ζωγραφική, νέος πραγματισμός – Bauhaus, μεταπολεμική τέχνη στην Αμερική (New Dada, αφηρημένος εξπρεσιονισμός, Pop Art, μεταζωγραφική αφαίρεση, Hard Edge, Shaped Canvas, Serial Art, Systemic Painting, Assemblage), μεταπολεμική τέχνη στην Ευρώπη (Art Informel, Cobra, γεωμετρική αφαίρεση, Op Art, Pop Art, Nouveau Realisme, Affichistes, Decollage, Mec Art, Fluxus), Happening – Body Art – Performance – Land Art – Conceptual Art – Narrative Art – Photorealism – Hyperralism – New Image Painting – Installation, ομάδα Zero – Arte Povera – Process Art – Video Art – Die Neuen Wilden – Transavanguardia – μεταμοντερνισμός (Χαραλαμπίδης, 1995· Αργκάν, 1998).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά κάθε κινήματος.
- Γνωρίζουν το ιδεολογικό περιεχόμενο κάθε κινήματος.
- Γνωρίζουν το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο κάθε κινήματος.
- Αξιολογήσουν την επιρροή που άσκησαν οι εξελίξεις της τεχνολογίας και των επιστημονικών θεωριών στη διαμόρφωση της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης.
- Συγκρίνουν και να διακρίνουν τις μορφολογικές συγγένειες και αντιθέσεις των καλλιτεχνικών κινήματων.
- Αναλύουν και να ερμηνεύουν ένα έργο μοντέρνας τέχνης.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 3      Ε: 0      Σ: 3

**2.3.Γ ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙΙΙ**

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στην ενότητα «Τεχνική ζωγραφικής ΙΙΙ» οι εκπαιδευόμενοι/ες εντρυφούν σε σύνθετες τεχνικές δημιουργίας ζωγραφικού έργου μέσω της αναφοράς στα σημαντικότερα καλλιτεχνικά ρεύματα που επηρέασαν την ιστορία της σύγχρονης ζωγραφικής. Μέσα από το παράδειγμα των καινοτομιών στο πεδίο της ζωγραφικής, στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και του 20ού αιώνα, οι καταρτιζόμενοι/ες θα έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν και να ανακαλύψουν τρόπους με τους οποίους οι εικαστικές τεχνικές και μέθοδοι λειτουργούν για την επίτευξη προσωπικής έκφρασης αλλά και δημιουργίας άρτιου εικαστικού αποτελέσματος (Τσίλαγα, 2011).

Αναφέρονται και αναλύονται: οι τεχνικές του ιμπρεσιονισμού και των τοπιογράφων του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, η τεχνική του πουαντιγισμού (ντιβιζιονισμού) μέσα από το έργο των Georges Seurat και Paul Signac, οι τεχνικές του κυβισμού και τα βασικά του χαρακτηριστικά (θεωρητική προσέγγιση στην τεχνική του κολάζ), ανεικονική ζωγραφική. Εξετάζονται ακόμη οι τεχνικές του κονστρουκτιβισμού και του ντανταϊσμού (El Lissitzky, Kazimir Malevich, Sophie Taeuber-Arp κ.ά.), οι τεχνικές του σουρεαλισμού (Frottage, Decalcomania, Grattage, Bulletism, Fumage, Parsemage), ζωγραφική και μαθηματικά. Θεωρητική αναφορά γίνεται επίσης στη συμβολή των μαθηματικών στη ζωγραφική (Piet Mondrian, M. C. Escher), στη χρυσή τομή και τη συμμετρία στο ζωγραφικό έργο, αλλά και στην τεχνική του Dripping. Αναφορά γίνεται και στον Jackson Pollock (Action painting), στις τεχνικές της Op Art, στην ψευδαισθητική ζωγραφική (Victor Vasarely), στις τεχνικές της Pop Art, στις συνδυαστικές τεχνικές (ασαμπλάζ, κολάζ, Ready-made), στη ζωγραφική σε τοίχο και στη διαχείριση μεγάλων επιφανειών. Τέλος, στο Graffiti και στη ζωγραφική στον δημόσιο χώρο.

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αξιολογούν τις καινοτομίες στο πεδίο της ζωγραφικής των καλλιτεχνικών ρευμάτων στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και του 20ού αιώνα.
- Χρησιμοποιούν τις τεχνικές του ιμπρεσιονισμού για τη δημιουργία ζωγραφικού έργου.
- Πειραματίζονται με τις τεχνικές του πουαντιγισμού (ντιβιζιονισμού), του κυβισμού, του κονστρουκτιβισμού και του ντανταϊσμού.
- Εφαρμόζουν τις τεχνικές του σουρεαλισμού (Frottage, Decalcomania, Grattage, Bulletism, Fumage, Parsemage) στο ζωγραφικό τους έργο.
- Δημιουργούν εικαστικό έργο με τη χρήση των ιδιαίτερων τεχνικών ζωγραφικής που εμφανίζονται στα καλλιτεχνικά ρεύματα του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα και του 20ού αιώνα – συνδυαστικά ή μεμονωμένα.
- Παράγουν έργα με τη μέθοδο του Dripping.
- Διαχειρίζονται συνδυαστικές τεχνικές ζωγραφικής (ασαμπλάζ, κολάζ, Ready-made).
- Δημιουργούν ζωγραφικά έργα σε μεγάλες επιφάνειες (π.χ. στον δημόσιο χώρο).

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 4      Σ: 5

**2.3.Δ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΙΙΙ**

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Πλαστικές εφαρμογές ΙΙΙ» δίνεται έμφαση σε τεχνικές που θα επιτρέψουν στους/στις εκπαιδευόμενους/ες να κατανοήσουν τον όγκο ως βασικό στοιχείο της πλαστικής και της οπτικής επικοινωνίας μέσα από ολοκληρωμένες μορφές τρισδιάστατης σύνθεσης (πηλοπλαστική, ανάγλυφο, γύψινα καλούπια, κατασκευές με χαρτί-παπιέ μασέ, κούκλες και μάσκες, μακέτες, ντεκουπάζ [Decourage] κ.ά.).

Παράλληλα επιδιώκεται οι εκπαιδευόμενοι/ες να αποκτήσουν συνθετική σκέψη στο χώρο, μέσα από ασκήσεις συνδυαστικές με πολλαπλά μέσα και υλικά (απλές κατασκευές με συνδυασμό διαφορετικών υλικών κ.ά.). Οι εκπαιδευόμενοι/ες κάνουν χρήση οποιουδήποτε υλικού, ενσωματώνουν έτοιμα αντικείμενα (ready made), γίνονται ελεύθεροι πειραματισμοί και ομαδικές ασκήσεις (Daucher & Seitz, 2003).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναγνωρίζουν την έννοια του όγκου ως βασικού στοιχείου της πλαστικής και της οπτικής επικοινωνίας.
- Διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ του δισδιάστατου ζωγραφικού χώρου σε σχέση με τον τρισδιάστατο πραγματικό.
- Σκέφτονται συνθετικά για ζητήματα του χώρου.
- Ενσωματώνουν έτοιμα αντικείμενα (ready made) στο εικαστικό τους έργο.

- Συνδυάζουν ετερόκλητα υλικά για τη δημιουργία εικαστικού έργου.
- Χρησιμοποιούν πηλό για τη δημιουργία μιας σύνθετης σύνθεσης.
- Δημιουργούν μακέτες.
- Κατασκευάζουν τρισδιάστατα αντικείμενα με τη χρήση άχρηστων και ανακυκλώσιμων υλικών.
- Δημιουργούν κούκλες και μάσκες με ποικιλία υλικών και τεχνικών.
- Αλλάζουν την όψη ενός αντικειμένου χρησιμοποιώντας την τεχνική του ντεκουπάζ (Decoupage).

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0    Ε: 2    Σ: 2

*2.3.Ε ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ I*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σήμερα, στον 21ο αιώνα, στην εποχή της επικοινωνίας και της επικράτησης της ψηφιακής εικόνας, οι εκπαιδευόμενοι/ες και μελλοντικοί/ές επαγγελματίες στον τομέα της ζωγραφικής οφείλουν να ενημερώνονται συνεχώς και να αξιοποιούν δημιουργικά όλες τις δυνατότητες που τους παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία.

Στη μαθησιακή ενότητα «Ηλεκτρονική επεξεργασία εικόνας I» εξετάζονται οι βασικές γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες σε θέματα επεξεργασίας, διαμόρφωσης, διαχείρισης και αξιοποίησης ψηφιακών εικόνων, ώστε να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/ες να εκτελούν εργασίες βασικής βελτίωσης και επεξεργασίας μορφότυπων εικόνας, για καλλιτεχνική χρήση ή χρήση σε άλλες εφαρμογές πολυμέσων. Αυτό επιτυγχάνεται με τη δημιουργία απλών συνθέσεων ψηφιακής εικόνας και με τη χρήση του κατάλληλου λογισμικού επεξεργασίας εικόνας, τόσο σε περιβάλλον PC όσο και Mac (Gonzalez & Woods, 2018).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Ανοίγουν ένα αρχείο επεξεργασίας εικόνας (π.χ. Photoshop) και να αντιλαμβάνονται το περιβάλλον του (μενού, βασικές εντολές, βασικές παλέτες, panels).
- Γνωρίζουν τις βασικές έννοιες ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας (μέγεθος αρχείου, δημιουργία νέας εικόνας, canvas size, image size, κανάλια χρώματος, βάθος bit, μετρήσεις [χάρακες, οδηγοί κ.λπ.], καθώς και ρυθμίσεις μονάδων μέτρησης, μετακίνηση, περιστροφή κ.ά.
- Επιλέγουν εργαλεία από την εργαλειοθήκη του λογισμικού επεξεργασίας εικόνας (π.χ. Photoshop).
- Βελτιώνουν μια ψηφιακή εικόνα: τροποποίηση ιστογράμματος, διόρθωση φωτεινότητας, βελτίωση αντίθεσης (adjustments), εξομάλυνση, όξυνση.
- Επιλέγουν χρωματικές παλέτες, να μεταχειρίζονται τις κλίμακες και τα φίλτρα.

- Αξιοποιούν τα εργαλεία και τις ρυθμίσεις μετασχηματισμού της εικόνας, του λογισμικού επεξεργασίας εικόνας (Photoshop).
- Προβαίνουν σε χρωματικές αλλαγές μέσω hue, saturation, brightness, να αντικαθιστούν χρώματα και να ρυθμίζουν χρώματα και τονικότητα.
- Χρησιμοποιούν κείμενο (δημιουργία, επεξεργασία, διαμόρφωση, παραμόρφωση, δημιουργία εφέ κειμένου, τρισδιάστατο κείμενο).
- Κάνουν χρήση φίλτρων, να κάνουν χρήση των layers σε μια εικόνα και να χειρίζονται δημιουργικά ειδικά εφέ.
- Εφαρμόζουν ρετούς και μετασχηματισμούς σε ψηφιακές εικόνες (βασικές τεχνικές διορθώσεων-επεμβάσεων σε μια εικόνα [ρετούς], ρετούς φθαρμένων εικόνων, προσώπου-δέρματος).
- Σχεδιάζουν με τα εργαλεία της πένας, του πινέλου, του αερογράφου κ.ά.
- Εφαρμόζουν με δημιουργικό τρόπο τις αποκτηθείσες γνώσεις σε κατάλληλες ψηφιακές εικόνες.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 2      Σ: 3

*2.3.ΣΤ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Ι*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα Ι» αναφέρεται στη διαχείριση και αξιοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων όπως προκύπτουν από τα αντικείμενα κατάρτισης των υπόλοιπων μαθησιακών ενότητων των προηγούμενων εξαμήνων, με στόχο την ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εκπαιδευομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/ες μαθαίνουν να συνδυάζουν τις γνώσεις και τις τεχνικές, ακολουθώντας όλες τις διαδικασίες της παραγωγής ζωγραφικού έργου. Ανατίθεται φιλοτέχνηση έργου / σειράς έργων ή γραπτής εργασίας σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, με σκοπό τη συνδυαστική έμπρακτη χρήση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτήσει (π.χ. ομαδικό ζωγραφικό έργο σε δημόσιο χώρο). Προτείνεται η επίσκεψη σε εργαστήρια ή χώρους επαγγελματιών της τέχνης (ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής, αγιογραφίας, κεραμικής κ.ά.), με ευρύτερο στόχο την απόκτηση μιας ολοκληρωμένης εμπειρίας σχετικά με τις απαιτήσεις, τις δυνατότητες αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο/η επαγγελματίας της τέχνης. Οι εκπαιδευόμενοι/ες παρατηρούν και καταγράφουν σε ημερολόγιο (ημερολόγιο εργασίας, Sketchbook κ.ά.) τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του χώρου, αλλά και οτιδήποτε άλλο θα μπορούσαν να αξιολογήσουν ως σημαντικό (συζητήσεις με τον καλλιτέχνη κ.ά.).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Εφαρμόζουν τη νέα γνώση όπως αυτή προκύπτει από τα αντικείμενα κατάρτισης.



- Αποκτούν μια ολοκληρωμένη εμπειρία για τις απαιτήσεις, τις δυνατότητες αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο/η επαγγελματίας της τέχνης.
- Αντιληφθούν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας ενός καλλιτεχνικού εργαστηρίου.
- Ακολουθούν όλες τις διαδικασίες παραγωγής ζωγραφικού έργου.
- Αξιοποιούν ημερολόγιο εργασίας, Sketchbook κ.ά.
- Δημιουργούν προσωπικό έργο ή σειρά έργων, σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, με σκοπό τη συνδυαστική χρήση των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτήσει.
- Συνεργάζονται προκειμένου να φιλοτεχνήσουν ομαδικά έργα.
- Δημιουργούν ομαδικό έργο σε δημόσιο χώρο.
- Βελτιώσουν το ύφος της ζωγραφικής που τους/τις ενδιαφέρει, μέσα από ομαδικές και ατομικές εργασίες.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 3      Σ: 3

## 2.4 ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

### 2.4.A ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ IV

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ελεύθερο σχέδιο IV» αναφερόμαστε στο ελεύθερο σχέδιο ως σκίτσο, ως μέσο δηλαδή καταγραφής οπτικών στοιχείων με τη μορφή σκίτσου/σκαριφήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/ες δημιουργούν σκίτσα παίρνοντας θέματα από το περιβάλλον τους. Μπορεί να είναι τοπία, αντικείμενα ή και ανθρώπινες φιγούρες. Θα εντυπώσουν στη σπουδή του πορτρέτου και του ανθρώπινου σώματος και θα μελετήσουν τις αναλογίες και τις βασικές αρχές που τα διέπουν, τόσο στην παραστατική όσο και στην αφαιρετική προσέγγιση. Οι εκπαιδευόμενοι/ες θα δημιουργούν σύνθετες ζωγραφικές συνθέσεις βασισμένες σε σκίτσα και γραπτές παρατηρήσεις που έχουν καταγράψει στο καλλιτεχνικό σημειωματάριό τους (Sketchbook). Αναλύουν και εξετάζουν τις μορφές που μπορεί να πάρει το σκίτσο λόγω των πολλών και διαφορετικών χρήσεων του, το σκίτσο ως σχέδιο πάνω στο οποίο «σημειώνονται» όλες οι πληροφορίες που θα αξιοποιηθούν αργότερα, το σκίτσο ως συνοπτικό και περιεκτικό έργο με αυτόνομη εικαστική, αισθητική και νοηματική αξία. Δύναται ακόμη να εξεταστεί το σκίτσο με τη μορφή κινουμένων σχεδίων, comics, δηλαδή σειρές σχεδίων που αφηγούνται μια ιστορία, καθώς επίσης το σκίτσο ως γελοιογραφία που κρίνει, σχολιάζει, καυτηριάζει, σατιρίζει κ.λπ. (Αντωνοπούλου, Κούρτης & Παπαδάκης, 1999).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Μετρούν και να αξιοποιούν τις αναλογίες του πορτρέτου και του ανθρώπινου σώματος.

- Σχεδιάζουν από ζωντανή φιγούρα γρήγορες πόζες καταγράφοντας την πρώτη εντύπωση. Γρήγορα σχέδια (σκίτσα) του 1, 2, 3, 5 και 10 λεπτών.
- Αντιλαμβάνονται το σκίτσο και το ελεύθερο σχέδιο ως αυτόνομο καλλιτεχνικό έργο και να δημιουργούν έργα προσωπικής έκφρασης.
- Περιγράφουν τις λειτουργίες του σκίτσου.
- Χρησιμοποιούν γρήγορα και απλά σκίτσα προκειμένου να δημιουργήσουν πιο σύνθετα έργα.
- Δημιουργούν σύνθετες ζωγραφικές συνθέσεις και σκίτσα προσωπικού ύφους.
- Δημιουργούν γελοιογραφίες, καρικατούρες, κόμικς.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 3      Σ: 3

*2.4.B ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ IV*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Η τελευταία μαθησιακή ενότητα για την «Ιστορία τέχνης» αναφέρεται αποκλειστικά στη νεοελληνική τέχνη και την εξέλιξή της. Η προσέγγιση εδώ είναι κυρίως ιστορική, προκειμένου να γίνει αντιληπτό και κατανοητό από τους/τις εκπαιδευομένους/ες πώς η τέχνη εξέφρασε τις διάφορες περιόδους της νεοελληνικής ιστορίας και πώς συγκροτήθηκε ο νεοελληνικός πολιτισμός. Ξεχωριστή αναφορά γίνεται στον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο, ο οποίος –ως ένας από τους σπουδαιότερους ζωγράφους ελληνικής καταγωγής– επηρέασε όχι μόνο τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό αλλά και τη νεοελληνική τέχνη. Αναφέρονται και αναλύονται: το παράδειγμα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου – Νεοελληνική Τέχνη: Ορισμός και όρια (18ος αιώνας, το κίνημα του Διαφωτισμού και η καλλιτεχνική έκφρασή του, Λαϊκή Τέχνη, Επτανησιακή Τέχνη, ο φιλελληνισμός και η γέννηση του κλασικισμού) – 19ος αιώνας (η τέχνη στην Οθωνική περίοδο, ξένοι καλλιτέχνες στην Ελλάδα, Έντεχνη και Λαϊκή Τέχνη) – Η Σχολή του Μονάχου – Η τέχνη στο πέρασμα του αιώνα και οι απαρχές του μοντερνισμού (Η περίπτωση του Κωνσταντίνου Παρθένη) – Η μοντέρνα ζωγραφική στις αρχές του 20ού αιώνα – Η Γενιά του '30 (Μοντερνισμός και Παράδοση) – Εξπρεσιονισμός και αφαίρεση – Ελληνική Μεταπολεμική Τέχνη – Η πρώτη Μεταπολεμική Γενιά ('60-'70) – Η δεύτερη Μεταπολεμική Γενιά '80-'90) – Σύγχρονη εικαστική Πραγματικότητα (Εθνική Πινακοθήκη, 1999. *100 Χρόνια – Τέσσερις αιώνες Ελληνικής Ζωγραφικής*).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναγνωρίσουν τη στυλιστική ιδιαιτερότητα και τη σημασία του έργου του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου και την επιρροή που άσκησε στον ευρωπαϊκό μοντερνισμό.
- Γνωρίζουν την εξέλιξη της νεοελληνικής τέχνης.
- Αξιολογούν τους σημαντικότερους παράγοντες διαμόρφωσης της νεοελληνικής τέχνης.
- Διακρίνουν τους πόλους της ελληνικής παράδοσης που συνέβαλαν στη διαμόρφωση του ελληνικού μοντερνισμού.



- Αναγνωρίζουν τις ιστορικές περιόδους της νεοελληνικής ιστορίας.
- Αξιολογούν το ιδεολογικό και θεωρητικό περιεχόμενο κάθε περιόδου της νεοελληνικής τέχνης.
- Αξιολογούν το ρόλο της νεοελληνικής τέχνης στην εθνική ταυτότητα.
- Συσχετίζουν την εξέλιξη της νεοελληνικής με την ευρωπαϊκή τέχνη.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 3      Ε: 0      Σ: 3

*2.4.Γ ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ IV*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Τεχνική ζωγραφικής IV» επιδιώκεται η πλήρης εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις τεχνικές της ζωγραφικής, την αντιμετώπιση των υλικών και των τρόπων ως καθοριστικών μερών του έργου τους, αλλά και η προσαρμογή των τεχνικών στις εξατομικευμένες εκφραστικές ανάγκες και δεξιότητες προς επίτευξη μιας προσωπικής καλλιτεχνικής έκφρασης. Γίνεται αναφορά και θεωρητική ανάλυση σε σύνθετες μεικτές τεχνικές (Mixed Media) της ζωγραφικής τέχνης. Η μαθησιακή ενότητα επιδιώκει να συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας διευρυμένης εικαστικής πρακτικής και να μυήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες σε σύγχρονες εικαστικές αναζητήσεις όπως διαμορφώνονται μέσα από τη χρήση ποικίλων εκφραστικών μέσων. Η μαθησιακή ενότητα περιλαμβάνει μεικτές τεχνικές ζωγραφικής, χρήση σπάτουλας και τεχνική *impasto*, δημιουργία και χρήση χρωστικών με φυσικά υλικά, χρήση της φωτογραφίας ως συνθετικού στοιχείου με ποικίλους τρόπους και τεχνικές, θεωρητική αναφορά στη χρήση του φωτός ως εκφραστικού εικαστικού εργαλείου (Dan Flavin – James Turrell) και σε συνδυασμό με το ζωγραφικό έργο. Θεωρητική ανάλυση της εικαστικής αφήγησης (εκφραστικότητα, αλληλουχία εικόνων, χρήση εικαστικών αξιών προς επίτευξη της αφήγησης κ.λπ.) (Daucher & Seitz, 2003).

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Εξοικειωθούν με την έννοια των μεικτών τεχνικών και της συνδυαστικής ζωγραφικής.
- Χειρίζονται τη σπάτουλα και την τεχνική του *impasto* (Impasto).
- Δημιουργούν ζωγραφικά έργα με μεικτές τεχνικές (ενίσχυση χρώματος με άμμο, χώμα, πριονίδι κ.λπ.).
- Κάνουν χρήση και να πειραματίζονται με τις χρωστικές που παράγονται από φυσικά υλικά (π.χ. μπαχαρικά και άλλα προϊόντα από τη φύση).
- Εντάσσουν και να χρησιμοποιούν τη φωτογραφία είτε ως συνθετικό στοιχείο στο ζωγραφικό έργο είτε ως τεχνική για παραγωγή εικαστικών ποιοτήτων (φωτογράμματα, κυανοτυπία).
- Αντιλαμβάνονται την υλική υπόσταση του φωτισμού ως εκφραστικού εικαστικού εργαλείου.

- Χρησιμοποιούν τους κανόνες της εικαστικής αφήγησης και τους τρόπους μετάδοσης εικαστικού μηνύματος.
- Δημιουργούν εικαστικό έργο με τη χρήση των παραπάνω τεχνικών, συνδυαστικά ή μεμονωμένα.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 4      Σ: 5

*2.4.Δ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ II*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Ηλεκτρονική επεξεργασία εικόνας II» εξετάζονται γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες σε θέματα επεξεργασίας-διαχείρισης εικόνων και γραφικού σχεδιασμού, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/ες να πραγματοποιούν πλήθος από διαδικασίες εύκολα, δημιουργικά και με πολλαπλούς τρόπους. Η εξειδίκευση των εκπαιδευομένων είναι απαραίτητη σε αυξημένης δυσκολίας συνθέσεις δημιουργίας σύνθετων εικόνων/έργων με τη χρήση του κατάλληλου λογισμικού προγράμματος, τόσο σε περιβάλλον PC όσο και σε Mac. Οι καταρτιζόμενοι/ες εξοικειώνονται με τη χρήση κατάλληλων λογισμικών και εργαλείων για τη δημιουργία ψηφιακών σχεδίων, ξεκινώντας από απλά γεωμετρικά και επίπεδα σχήματα, μέχρι και την τελική απόδοση του όγκου τους, τονικά.

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Πραγματοποιούν πλήθος από συνθέτες διαδικασίες ψηφιακής επεξεργασίας εικόνων και γραφικών με πολλαπλούς τρόπους (Αφαίρεση φόντου από εικόνα: ξεγύρισμα, κάψιμο φόντου, χρήση του εργαλείου πέννας, διαχείριση/επεξεργασία διαδρομών κ.ά. – Εργαλεία επιλογής τμήματος εικόνας, μετακίνησης και περιστροφής – Χρήση των εργαλείων πινέλου κλωνοποίησης και πινέλου αποκατάστασης – Μέθοδοι όξυνσης εικόνων [sharpening]).
- Διορθώνουν την τονικότητα μιας ψηφιακής εικόνας με τα εργαλεία των καμπυλών και των επιπέδων (Levels και Curves).
- Κάνουν χρήση εργαλείων «αποκατάστασης» εικόνων (retouch): Ξάκρισμα εικόνας (crop tool), μελέτη βασικών φίλτρων (unsharp mask, blur κ.ά.), διόρθωση του σημείου ισορροπίας λευκού (white balance) με χρήση ACR.
- Γνωρίζουν για την τετραχρωμία, την αλλαγή των μοντέλων RGB, CMYK κ.ά.
- Προετοιμάζουν εικόνες για εκτυπώσεις/τριχρωμία-τετραχρωμία.
- Αποθηκεύουν και να εξάγουν ψηφιακά αρχεία, καθώς και να προετοιμάζουν τα αρχεία για δημοσίευση στο διαδίκτυο.
- Επεξεργάζονται ψηφιακά εικαστικά έργα ή άλλο οπτικό υλικό αναδιαμορφώνοντας το νόημα, τη φόρμα ή και το περιεχόμενο της εικόνας.
- Δημιουργούν σχέδια με ψηφιακά μέσα και να τα επεξεργάζονται.

- Χρησιμοποιούν απλά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, με σκοπό να διαμορφώσουν μορφοπλαστικά την εικόνα.
- Παράγουν εικαστικό ψηφιακό φάκελο (portfolio) της εργασίας τους.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 2      Σ: 3

*2.4.Ε ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Με τον όρο χαρακτηριστική εννοούμε τις τεχνικές φιλοτέχνησης ενός έργου με εικαστική αξία πάνω σε ένα σκληρό υλικό (συνήθως ξύλο, μέταλλο ή πέτρα) για να τυπωθεί μετά σε χαρτί. Η φιλοτέχνηση της πλάκας (μήτρας) δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής του έργου σε αντίτυπα, τα οποία αποτελούν τα γνήσια χαρακτηριστικά έργα (Σακκά, 2018). Η μαθησιακή ενότητα «Βασικές αρχές χαρακτηριστικής» έχει σκοπό να κάνει μια εισαγωγή στις βασικές αρχές της χαρακτηριστικής και να εξηγήσει τις μεθόδους χάραξης και εκτύπωσης. Επιδιώκεται η κατανόηση όλων των σταδίων της δημιουργίας ενός χαρακτηριστικού έργου, από το βασικό σχέδιο μέχρι το τύπωμα. Οι εκπαιδευόμενοι/ες θα έρθουν σε επαφή με δύο βασικές μεθόδους της χαρακτηριστικής (λινοτυπία, ξυλογραφία σε πλάγιο ξύλο) και θα γνωρίσουν τις τεχνικές χάραξης και τους κανόνες που τις διέπουν, χαράζοντας και τυπώνοντας ασπρόμαυρα και έγχρωμα χαρακτηριστικά έργα. Παράλληλα θα κάνουν πειραματισμούς πάνω σε νέες τεχνικές.

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Είναι εξοικειωμένοι/ες με την ιστορία της χαρακτηριστικής τέχνης και των εφαρμογών της.
- Διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνικές και μεθόδους για τη μεταφορά του σχεδίου πάνω στην επιφάνεια χάραξης (λινόλεουμ).
- Απαριθμούν τα σχέδια και τα δοκίμια.
- Χρησιμοποιούν εργαλεία και βοηθητικά μέσα για τη δημιουργία χαρακτηριστικής μήτρας.
- Χαράσσουν σε μια λινή επιφάνεια (λινοτυπία) και να την τυπώνουν.
- Χαράσσουν σε πλάγιο ξύλο και να τυπώνουν αντίτυπα.
- Τυπώνουν ξυλογραφία με δύο χρώματα.
- Πειραματίζονται με μονοτυπικές μεθόδους.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 1      Ε: 2      Σ: 3

*2.4.ΣΤ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ II*

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στη μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα II» οι εκπαιδευόμενοι/ες –μέσα από τις δράσεις και τις πρακτικές των εργαστηρίων και των μαθημάτων– έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν το προσωπικό τους ύψος και να τοποθετούνται πάνω στα ζητήματα που τους/τις απασχολούν.

Επισκέπτονται εκθέσεις ζωγραφικής, συζητούν γύρω από το θέμα/ιδέα που αυτές πραγματεύονται και αξιολογούν την εκτέλεση των έργων τα οποία απαρτίζουν κάθε έκθεση. Ο/Η εκπαιδευόμενος/η εκπονεί και παρουσιάζει σειρά εικαστικών έργων πάνω σε μια θεματική ενότητα (πτυχιακή εργασία), τα οποία εκθέτει στο τέλος του εξαμήνου και τα υποστηρίζει με θεωρητική έρευνα. Ανοίγεται σε πειραματισμούς και προβληματισμούς αναφορικά με τη δημιουργική διαδικασία και σε ζητήματα της σύγχρονης τέχνης. Στόχος της παραπάνω διαδικασίας είναι η ανάπτυξη των τεχνικών δυνατοτήτων των εκπαιδευόμενων, η εξέλιξη του προσωπικού τους ύφους, η προσωπική μυθοπλασία και τελικά η άρθρωση εικαστικού λόγου. Στο τέλος του εξαμήνου πραγματοποιείται εικαστική ομαδική έκθεση σε χώρο του ΙΕΚ ή άλλο κατάλληλο χώρο. Σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτή/τρια διαμορφώνουν άποψη για τις κατάλληλες ενέργειες αλλά και για την επιμέλεια μιας τέτοιας έκθεσης. Οι εκπαιδευόμενοι/ες προσεγγίζουν όλα τα στάδια σχεδιασμού, οργάνωσης και παραγωγής μιας έκθεσης (συμμετοχές, επιλογή χώρου, στήσιμο έκθεσης, δελτίο τύπου/ανακοίνωση, επιλογή ομιλητών, πλάνο προώθησης και επικοινωνίας κ.ά.).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- Αναπτύσσουν το προσωπικό τους ύφος και να τοποθετούνται πάνω στα ζητήματα που τους/τις απασχολούν.
- Συζητούν γύρω από το θέμα/ιδέα που πραγματεύεται μια εικαστική έκθεση και να αξιολογούν την εκτέλεση των έργων που την απαρτίζουν.
- Παρουσιάζουν σειρά εικαστικών έργων πάνω σε μια θεματική ενότητα (πτυχιακή εργασία) και να τα υποστηρίζουν με θεωρητική έρευνα.
- Πειραματίζονται και να προβληματίζονται αναφορικά με τη δημιουργική διαδικασία και με ζητήματα της σύγχρονης τέχνης.
- Εξελίσσουν και να διαμορφώνουν το προσωπικό τους ύφος.
- Διακρίνουν τα στάδια σχεδιασμού, οργάνωσης και παραγωγής μιας έκθεσης ζωγραφικής.
- Οργανώνουν μια ομαδική έκθεση ζωγραφικής.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θ: 0      Ε: 3      Σ: 3

## **Γ2 – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

### **1. Αναγκαίος και επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας**

#### 1.1 Θεωρητική κατάρτιση

##### Αναγκαίος εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

- Πίνακας κιμωλίας ή μαρκαδόρου
- Βιντεοπροβολέας (Projector) (Τεχνολογία προβολής: LCD / LED, Αντίθεση: 2000:1, Φωτεινότητα: 2500 Ansi Lumens).

##### Επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

- Διαδραστικός πίνακας (Interactive whiteboard)
- Οθόνη προβολής (Projection screen)
- Πλήρες ηχητικό σύστημα
- Πίνακας και μπλοκ σεμιναρίων.

#### 1.2 Εργαστήρια

##### Αναγκαίος εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

Ένα εργαστήριο ζωγραφικής τέχνης θα πρέπει να διαθέτει τον παρακάτω βασικό εξοπλισμό:

- Ένα (1) καβαλέτο ζωγραφικής και σκαμπό ανά εκπαιδευόμενο/η
- Πινακίδες σχεδίου 35 x 50 εκ. και 50 x 70 εκ. (μία [1] ανά εκπαιδευόμενο/η)
- Γύψινες προτομές, αντίγραφα μουσείων και αντικείμενα, για την άσκηση του σχεδίου
- Ντουλάπες/ντουλάπια/ράφια για τη φύλαξη των αντικειμένων που κατασκευάζονται, των αναλώσιμων υλικών κ.λπ.
- Τρία (3) επιδαπέδια φωτιστικά με βάση
- Για το μάθημα «Ηλεκτρονική Επεξεργασία Εικόνας» απαιτείται η χρήση εργαστηρίου Η/Υ με λογισμικό (Software) για επεξεργασία εικόνας (Adobe Photoshop, Illustrator ή ανάλογο). Ο εξοπλισμός σε υλικό (Hardware) του εργαστηρίου πρέπει να πληροί τα διεθνή standards ασφάλειας, εργονομίας και ηλεκτρομαγνητικής προστασίας.

Το μάθημα θα πρέπει να διεξάγεται σε κατάλληλα φωτισμένη αίθουσα-εργαστήριο με νιπτήρα για τον απαραίτητο καθαρισμό των πινέλων.

## Επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

- Ένα (1) σχεδιαστήριο ανά εκπαιδευόμενο/η, διαστάσεων τουλάχιστον 50 x 70 εκ. (αίθουσα ΕΠΑΛ με τραπέζια/σχεδιαστήρια)
- Καρφωτικά χειρός
- Ματσόλες μικρές και μεγάλες
- Τανάλιες τελαρώματος
- Βελόνες σχεδίου
- Κοπίδια για ξηρή χάραξη (ένα [1] σετ ανά καταρτιζόμενο/η)
- Κύλινδροι εκτύπωσης (τρεις [3] με πέντε [5]).

## Αναλώσιμα

- Χαρτί του μέτρου
- Γόμες κάρβουνου, γόμα άσπρη
- Μολύβια H, HB, F, B, 2B, 3B, 4B, 5B, 6B, 8B, 10 B
- Κάρβουνα σχεδίου
- Χάρακες
- LINOLEOUM
- Ρολά διαφόρων μεγεθών
- Μελάνια τυπώματος – Lino Colour 250ml (μαύρο, μπλε, κόκκινο, κίτρινο)
- Χαρτιά τυπώματος
- Ριζόχαρτα
- Καρμπόν
- Χαρτιά ελεύθερου σχεδίου
- Μαρκασόροι, ξυλομπογιές
- Υλικά πλαστικής (θερμός/ψυχρός πηλός, γύψος, γυψόγαζα κ.ά.)
- Πινέλα, χοντρά ψιλά ((Πλακέ μαλακά, με νάιλον τρίχα).
- Fixative Spray (400 ml)
- Χρώματα ακρυλικά, τέμπρες, ακουαρέλες, λάδια

Προτεινόμενη παλέτα χρωμάτων. Ακρυλικά και λάδια (άσπρο, μαύρο, κίτρινο σιτρον (citron), κίτρινο καδμίου, κόκκινο βερμιγιόν (vermillon), κόκκινο καρμίν (Carmine), μπλε ουλτραμέρ (ultramere), μπλε κομπάλτ (Cobalt), ώχρα (Ochre), όμπρα ψημένη (Burnt Umber), όμπρα ωμή (Raw Umber), σιέννα ψημένη (Burnt Sienna), Σιέννα ωμή (Raw Sienna).

## 2. Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων, με άξονα προσανατολισμού τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν ανακύπτοντα προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευομένους/ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ένα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον μάθησης υποστηρίζουν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως ο καταϊγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία κάθε μαθησιακής ενότητας, καθώς και από τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε ζητήματα που αφορούν την απασχόληση στην ειδικότητα προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (project), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών εννοιών και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών εννοιών και υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/τριών, ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Οι παραπάνω δραστηριότητες μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα – ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

### 3. Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στο πλαίσιο της αίθουσας διδασκαλίας και των εργαστηριακών χώρων στο ΙΕΚ όσο και στο πλαίσιο των επιχειρήσεων για την υλοποίηση της πρακτικής άσκηση/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και στο επάγγελμα αλλά και ευρύτερα όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/03-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484, με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας (καθώς και ο σχετικός αναγκαίος εξοπλισμός) για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

#### 3.1 Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι εργαστηριακοί χώροι θα πρέπει επίσης να έχουν όλες τις προδιαγραφές που εξασφαλίζουν την ασφάλεια και την υγεία καταρτιζομένων και εκπαιδευτικού προσωπικού. Αυτές αφορούν τα απαραίτητα μέτρα και μέσα προστασίας για την υλοποίηση των εργαστηριακών ασκήσεων, τον κατάλληλο κλιματισμό, τα συστήματα πυρόσβεσης και την πρόνοια για την παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος. Επίσης, χρειάζεται εξαερισμός σε όλες τις αίθουσες, καθώς και κατάλληλος φωτισμός (ΓΓΔΒΜ & ΝΓ, 2017).

#### 3.2 Μέσα ατομικής προστασίας

Οι εκπαιδευόμενοι/ες απαιτείται να φέρουν τον κατάλληλο προστατευτικό εξοπλισμό (γάντια, μάσκα κ.ά.), ανάλογα με την εργασία που εκτελούν, ώστε να προστατεύονται από έναν ή περισσότερους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία τους (Μαραγκός, 2005).



***Μέρος Δ' – ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ  
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ***

## 1. Ο Θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού κατά τη διάρκειά της οι πρακτικά ασκούμενοι/ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία – μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευομένους/ες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για το θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,<sup>3</sup> και οι οποίες αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

### Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

Η περίοδος της πρακτικής άσκησης της ειδικότητας «Ζωγραφική τέχνη» μπορεί να είναι συνεχιζόμενη ή τμηματική, ύστερα από την επιτυχή ολοκλήρωση της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης του Δ' εξαμήνου, και πρέπει να ολοκληρωθεί εντός είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από τη λήξη του τελευταίου εξαμήνου θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης.

### Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης

---

<sup>3</sup> ΦΕΚ 3938/Β/26-08-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών

ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/η εκπαιδευόμενος/η ΙΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/τρια, η οποία θεωρείται από το ΙΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκούμενων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/η ως «εκπαιδευτή/τρια στο χώρο εργασίας», ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/α πρακτικά ασκούμενος/η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στο χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον εκπαιδευτή/τρια στο χώρο εργασίας.

## 2. Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/η

### 2.1 Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη», οι εκπαιδευόμενοι/ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το Δ' εξάμηνο φοίτησης στα ΙΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

### 2.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία<sup>4</sup>.

---

<sup>4</sup> ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Στη συνέχεια παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

➤ **Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων**

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.
4. Δικαίωμα αναφοράς στο ΙΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στο ΙΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

➤ **Υποχρεώσεις πρακτικά ασκούμενων**

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στο ΙΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκούμενου/ης της επιχείρησης και του ΙΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από το ΙΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και περιγράφονται συνοπτικά τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στο χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.

9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στο ΙΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στο ΙΕΚ φοίτησης συμπληρωμένο με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, το χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοση του/της πρακτικά ασκούμενου/ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένο, υπογεγραμμένο και σφραγισμένο από τον/την εργοδότη/τρια-νόμιμο/η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση του ΙΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/η την πρακτική άσκηση για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος στον ίδιο ή σε άλλον φορέα απασχόλησης (εργοδότη/τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/α να ενημερώσει άμεσα το ΙΕΚ φοίτησης του πρακτικά ασκούμενου/ης.

### 2.3 Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη» οι εκπαιδευόμενοι/ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε **τομείς** που σχετίζονται με δημιουργία ζωγραφικών έργων πρωτότυπων ή αντιγράφων, κατά παραγγελία ή αυτόνομα, σε **φορείς/επιχειρήσεις όπως** δήμους (τμήματα καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, γκράφιτι δημόσιων χώρων κ.ά.), γκαλερί (επιμέλεια εκθέσεων, αντίγραφα κατά παραγγελία κ.ά.), υπουργεία που διαθέτουν δημιουργικό τμήμα προώθησης (ζωγραφικές απεικονίσεις με καθοδήγηση γραφίστα), εκδοτικούς οίκους (ζωγραφικά έργα για εκτύπωση με καθοδήγηση επιμελητή έκδοσης), θέατρα (σκηνογραφικές αποτυπώσεις με καθοδήγηση σκηνογράφου), εργαστήρια κατασκευής διακοσμητικών αντικειμένων (ζωγραφική διακόσμηση αντικειμένων με καθοδήγηση εμπειρότερου ζωγράφου) και σε **θέσεις εργασίας** βοηθού ή εκπαιδευόμενου/ης ζωγράφου.

### 3. Οδηγίες για τους/τις εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης

Οι εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις και να λαμβάνουν υπόψη τους κάποια δεδομένα με γνώμονα τη διασφάλιση της ποιότητας της πρακτικής άσκησης αλλά και τη διευκόλυνση του εκπαιδευτικού έργου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω:<sup>5</sup>

- Παροχή άρτιων συνθηκών για την εκπαίδευση στο χώρο εργασίας, διάθεση κατάλληλων εγκαταστάσεων, μέσων και εξοπλισμού, ορισμός υπεύθυνου/ης εκπαιδευτή/τριας για τους/τις εκπαιδευομένους/ες.
- Τήρηση συνθηκών υγείας και ασφάλειας εργαζομένων και παροχή όλων των απαραίτητων ατομικών μέσων προστασίας κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης.
- Ενημέρωση των πρακτικά ασκούμενων για τις δραστηριότητες, τα αντικείμενα και τους τομείς της εργασίας και διευκόλυνση της ομαλής ένταξής τους στο εργασιακό περιβάλλον.
- Συμβολή στην απόκτηση προσωπικών δεξιοτήτων και στη διαμόρφωση εργασιακής κουλτούρας στους/στις πρακτικά ασκούμενους/ες.
- Τήρηση των όρων της σύμβασης πρακτικής άσκησης και στόχευση στα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης όπως αυτά ορίζονται στον Οδηγό Κατάρτισης της ειδικότητας.
- Απαγόρευση υπέρβασης του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.
- Απαγόρευση πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης νυχτερινές ώρες (22:00-06:00), την Κυριακή και στις επίσημες αργίες.
- Συμπλήρωση και καταχώριση του ειδικού εντύπου «Ε3.5 Αναγγελία Έναρξης/Μεταβολών Πρακτικής Άσκησης» σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του αρμόδιου υπουργείου, την έναρξη της πρακτικής άσκησης και τη λήξη αυτής για κάθε πρακτικά ασκούμενο/η. Οι εργοδότες/τριες του Δημοσίου υποχρεούνται επιπλέον να καταχωρίζουν το απογραφικό δελτίο κάθε πρακτικά ασκούμενου/ης στο Μητρώο Μισθοδοτούμενων Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Τα ανωτέρω έγγραφα τηρούνται στο αρχείο εργοδότη/τριας, ώστε να είναι διαθέσιμα σε περίπτωση ελέγχου.
- Ο ανώτατος αριθμός πρακτικά ασκούμενων ανά εργοδότη/τρια εξαρτάται από τον αριθμό των εργαζομένων όπως αυτός παρουσιάζεται στην ετήσια κατάσταση προσωπικού προς την Επιθεώρηση Εργασίας. Ειδικότερα:
  - α) Οι ατομικές επιχειρήσεις, χωρίς κανέναν εργαζόμενο/η, μπορούν να δέχονται έναν (1) πρακτικά ασκούμενο/η.
  - β) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν 1-10 άτομα μπορούν να προσφέρουν θέσεις πρακτικής άσκησης που αντιστοιχούν στο 25% (1-2 άτομα) των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας. Ειδικότερα για εργοδότες/τριες που

---

<sup>5</sup> Σχετικά με τις υποχρεώσεις των εργοδοτών/τριών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, βλ. ΦΕΚ 3938/Β/26-08-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

απασχολούν 1-5 άτομα, το αποτέλεσμα της ποσόστωσης στρογγυλοποιείται προς τα κάτω, ενώ για εργοδότες/τριες που απασχολούν από 6-10 άτομα τα αποτελέσματα της ποσόστωσης στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω.

γ) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν από 10 και πάνω εργαζομένους/ες μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας, με ανώτατο όριο τα σαράντα (40) άτομα σε κάθε περίπτωση.

δ) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν πάνω 250 εργαζομένους/ες μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας ανά υποκατάστημα, με ανώτατο όριο τα σαράντα (40) άτομα σε κάθε περίπτωση, αν ο αριθμός που προκύπτει από την ποσόστωση είναι μεγαλύτερος. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία δεν διαθέτουν υποκαταστήματα μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των υπαλλήλων τους.

- Σε περίπτωση που ο/η εργοδότης/τρια παρέχει παράλληλα θέσεις μαθητείας ή πρακτικής άσκησης άλλων εκπαιδευτικών βαθμίδων, τα ανωτέρω ποσοστά λειτουργούν σωρευτικά.

#### 4. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/η εργοδότης/τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/η ως «εκπαιδευτή/τρια στο χώρο εργασίας», ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (IEK) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

#### 5. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/τριών ΙΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στο χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο

κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής / αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Ζωγραφική τέχνη» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

*Πίνακας 4. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης*

| ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ   | ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ   | ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ  |
|---|---|---|
| <b>A. «Δημιουργία σχεδίου απόδοσης μιας σύνθεσης χρησιμοποιώντας τα μέσα και τις αρχές του ελεύθερου σχεδίου»</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλογή εργαλείων και υλικών για το σχέδιο</li> <li>• Οργάνωση σύνθεσης στη σχεδιαστική επιφάνεια</li> <li>• Μεταφορά με ακρίβεια των αναλογιών του θέματος</li> <li>• Απόδοση όγκων και τονικών αξιών σύνθεσης</li> <li>• Σταθεροποίηση και προστασία σχεδιαστικών επιφανειών από φθορές</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποστρώματα σχεδίων (χαρτιά, μπλοκ ζωγραφικής κ.ά.)</li> <li>• Μολύβια, κάρβουνα, μελάνια κ.ά.</li> <li>• Βελόνα σχεδίου, νήμα της στάθμης</li> <li>• Καβαλέτο ή επιφάνεια σχεδιασμού</li> <li>• Γόμα κάρβουνου κ.λπ.</li> <li>• Σταθεροποιητικό spray (Fixative)</li> </ul> |
| <b>B. «Δημιουργία πρωτότυπου και αντιγράφου ζωγραφικού</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλογή υλικών και εργαλείων για τη δημιουργία ζωγραφικού έργου</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υλικά σχεδίου</li> <li>• Χρώματα διαφόρων ειδών</li> </ul>   |



|  |   |  |
|--|---|--|
| <p><b>έργου»</b></p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Σχεδιασμός ζωγραφικών συνθέσεων</li> <li>• Πλαστική και χρωματική απόδοση ζωγραφικών έργων</li> <li>• Αναγνώριση ύφους, υλικών και τεχνικής ενός ζωγραφικού έργου προς αντιγραφή</li> <li>• Απόδοση πιστότητας και μορφοπλαστικών αξιών ενός έργου</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Βοηθητικά εργαλεία (πινέλα, σπάτουλες κ.ά.)</li> <li>• Κατάλληλα υποστρώματα (καμβάδες, ξύλο, γυαλί κ.ά.)</li> </ul>  |
| <p><b>Γ. «Δημιουργία και επεξεργασία ζωγραφικού έργου με ψηφιακά μέσα»</b></p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλογή κατάλληλου δημιουργικού λογισμικού προγράμματος (software)</li> <li>• Δημιουργία και επεξεργασία ζωγραφικού έργου με κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία</li> <li>• Εκτύπωση ψηφιακού ζωγραφικού έργου σε κατάλληλο υλικό εκτύπωσης και χρήση εκτυπώσεων ως στοιχείο μεικτής τεχνικής σε ζωγραφική επιφάνεια</li> <li>• Προετοιμασία εικαστικού ψηφιακού φακέλου (portfolio)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Πλήρης μονάδα ψηφιακής επεξεργασίας (ισχυρός επεξεργαστής, μεγάλη οθόνη, κατάλληλα περιφερειακά)</li> <li>• Λογισμικά επεξεργασίας εικόνας</li> <li>• Εκτυπωτής δοκιμίων</li> </ul> |
| <p><b>Δ. «Δημιουργία έργων τέχνης με εφαρμογή τεχνικών όπως χαρακτηριστικής, πλαστικής, ολόγλυφων, ανάγλυφων κ.ά.»</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιλογή υλικών και εργαλείων για την τεχνική που θα εφαρμοστεί</li> <li>• Χάραξη εκτυπωτικών μητρών και εκτύπωση έργων</li> <li>• Δημιουργία γλυπτών και ανάγλυφων όγκων, διακοσμητικών και άλλων αντικειμένων με εφαρμογή των αρχών πλαστικής</li> <li>• Δημιουργία τρισδιάστατων</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υλικά γλυπτικής (θερμός και ψυχρός πηλός, γύψος, λάστιχο κ.ά.)</li> <li>• Υλικά χαρακτηριστικής (λινόλευο, ξύλο, μέταλλα κ.ά.)</li> </ul>   |

|  |   |  |
|--|---|--|
|  | <p>αντικειμένων με<br/>ετερόκλητα υλικά</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Επιζωγραφισμός γλυπτών<br/>αντικειμένων με<br/>ανάδειξη των υφών και<br/>χρωματικών αξιών</li></ul> |  |
|--|---|--|

## *ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Προφίλ εκπαιδευτών/τριών*

| Μαθησιακή ενότητα             | Ειδικότητα εκπαιδευτή/τριας  |
|-------------------------------|--|
| <b>Α΄ Εξάμηνο</b>             |  |
| ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ        | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι ΑΕΙ Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p> |
| ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ Ι             | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |
| ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |
| ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ Ι              | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών και τμήματος Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης</p> <p>Απόφοιτοι/ες Φιλοσοφικής Σχολής, τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της</p>  |

|                               |  |
|-------------------------------|--|
|                               | <p>Τέχνης)</p> <p>Απόφοιτοι/ες Σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p>   |
| ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ Ι          | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p> |
| ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Ι         | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p> |
| <b>Β' Εξάμηνο</b>             |  |
| ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ ΙΙ            | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p> |
| ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις</p>   |

|                       |  |
|-----------------------|--|
|                       | αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ  |
| ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ       | <p>Απόφοιτοι/ες Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού (ΠΑΔΑ – Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας)</p> <p>Απόφοιτοι/ες ΑΤΕΙ Καλλιτεχνικών Σπουδών με κατεύθυνση τη Φωτογραφία ή τη Γραφιστική</p> <p>Απόφοιτοι/ες Ανωτάτων Σχολών Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ)</p> <p>Απόφοιτοι/ες Σχολής Αρχιτεκτόνων μηχανικών ΕΜΠ</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p> |
| ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ II     | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Τμήματος Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης</p> <p>Απόφοιτοι/ες Φιλοσοφικής Σχολής, τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p>  |
| ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ II | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |

|                               |   |
|-------------------------------|---|
| <p>ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ II</p> | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>  |
| <p><b>Γ' Εξάμηνο</b></p>      |   |
| <p>ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ III</p>    | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>  |
| <p>ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ III</p>     | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών και τμήματος Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης</p> <p>Απόφοιτοι/ες Φιλοσοφικής Σχολής, τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p> |
| <p>ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ III</p> | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών.</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |

|   |  |
|---|--|
| <p>ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ III</p>                | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |
| <p>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑΣ</p> <p>ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ</p> | <p>Απόφοιτοι/ες Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού (ΠΑΔΑ – Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας)</p> <p>Απόφοιτοι/ες ΑΤΕΙ Καλλιτεχνικών Σπουδών με κατεύθυνση τη Φωτογραφία ή τη Γραφιστική</p> <p>Απόφοιτοι/ες Ανωτάτων Σχολών Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ)</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p> |
| <p>ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ</p>      | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |
| <p><b>Δ' Εξάμηνο</b></p>                      |  |
| <p>ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ IV</p>                     | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών</p>   |

|                                    |  |
|------------------------------------|--|
|                                    | Τεχνών της ΑΣΚΤ  |
| ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ IV                  | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Τμήματος Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης</p> <p>Απόφοιτοι/ες Φιλοσοφικής Σχολής, τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p>            |
| ΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ IV              | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>   |
| ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑΣ<br>ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ | <p>Απόφοιτοι/ες Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού (ΠΑΔΑ – Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας)</p> <p>Απόφοιτοι/ες ΑΤΕΙ Καλλιτεχνικών Σπουδών με κατεύθυνση τη Φωτογραφία ή τη Γραφιστική</p> <p>Απόφοιτοι/ες Ανωτάτων Σχολών Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ)</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους παραπάνω αναφερόμενους</p> |
| ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ           | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο</p>  |



|  |  |
|--|--|
|  | <p>τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p>  |
| <p>ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ</p> | <p>Απόφοιτοι/ες Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), τμήματος Εικαστικών Τεχνών</p> <p>Απόφοιτοι/ες Σχολών ΑΕΙ του εξωτερικού οι οποίοι/ες κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ ως αντίστοιχο και ισότιμο με τους/τις αποφοίτους/ες του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ</p> |

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

## A. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

### ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αλεβίζος, Τ. (1957). «Η Χαρακτική και το βιβλίο». *Ζυγός*, 22-23, σσ. 9-10.
- Αντωνοπούλου, Ν., Κούρτης, Κ. & Παπαδάκης, Χ. (1999). *Ελεύθερο σχέδιο*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.
- Αργκάν, Τζ. Κ., 1998. *Η Μοντέρνα Τέχνη*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας.
- Αρφαράς, Μ. (2009). *Χαρακτική και έντυπη τέχνη*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Βλάχος, Γ. (2009). *Ιστορική καταγραφή των τεχνικών αναπαραγωγής εικόνας. Από την ανακάλυψη της τυπογραφίας (15ος αιώνας) έως το τέλος του 20ού αιώνα (διδακτ. διατριβή)*. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- ΓΓΔΒΜ & ΝΓ (2017). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων*.
- Εθνική Πινακοθήκη (1999). *Εθνική Πινακοθήκη – 100 Χρόνια. Τέσσερις Αιώνες Ελληνικής Ζωγραφικής*, επιμ. Μ. Λαμπράκη Πλάκα. Αθήνα: Εθνική Πινακοθήκη – Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου.
- Εθνική Πινακοθήκη (1999). *El Greco: Ταυτότητα και Μεταμόρφωση*. Κατάλογος Έκθεσης στην Εθνική Πινακοθήκη. Μιλάνο: Skira Editore S.p.A.
- Κοζάκου Τσιάρα, Ό. (1999). *Εισαγωγή στην εικαστική γλώσσα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λαμπράκη-Πλάκα, Μ. (1978). *Οι Πραγματείες περί ζωγραφικής Αλμπέρτι και Λεονάρντο*, Ηράκλειο Κρήτης: Εκδόσεις: Βικέλας Δημοτική Βιβλιοθήκη.
- Μαραγκός, Β. (2005). ΤΕΕ – ΤΚΜ. Σεμινάρια μικρής διάρκειας. Στ' κύκλος: «Υγεία και ασφάλεια εργαζομένων στην βιομηχανία» Μέσα ατομικής προστασίας.
- Μαρτινίδης, Π. (1991). *Comics: Τέχνη και τεχνικές της εικονογράφησης*. Αθήνα: ΑΣΕ.
- Μπόρντμαν, Τ. (1999). *Ελληνική Πλαστική – Ύστερη Κλασική*. (ν. Καλλέγια-Γαδ, μτφ.). Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- ΠΑΔΑ (2022). *Οδηγός σπουδών Τμήματος Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας*.
- Παπαμάρκος, Ν. (2013). *Ψηφιακή Επεξεργασία και Ανάλυση Εικόνας*. Αθήνα: Αφοί Παπαμάρκου.

- Παπασταμούλης, Κ. (2003). *Χρώμα, σκίτσο και αρχές ελεύθερου σχεδίου*. Αθήνα: Ίων.
- Παυλόπουλος, Δ. (2021). *Χαρακτική και γραφικές Τέχνες*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Πήτας, Ι. (2010). *Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας*. Αθήνα: Ε. & Δ. Ανικούλα.
- Ποταμιάνος, Ι. (2013). *Τέχνη και φως, ζωγραφική, γλυπτική, θέατρο, αρχιτεκτονική*.  
Ραφήνα: Αντιύλη.
- Ποταμιάνος, Ι. (2015). *Αντίληψη, μορφή και φως*. Ραφήνα: Αντιύλη.
- Ρηντ, Χ. (1986). *Λεξικό Εικαστικών Τεχνών*, μτφ. Α. Παππάς. Αθήνα: Υποδομή.
- Σακκά, Σ. (2018, Φεβρουάριος 9). Μικρό Πολυτεχνείο. Ανάκτηση από mikropolytexneio.gr:  
<https://www.mikropolytexneio.gr/techni-tis-charaktikis/>
- Σεβαστάκης, Δ., Σπηλιόπουλος, Α. & Χαρίσης, Η. (2001). *Ελεύθερο σχέδιο και Χρώμα*.  
Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Τσίλαγα, Ε. Μ. (2011). *Οι τεχνικές της ζωγραφικής*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- ΦΕΚ Β 3337-28-06-2022. Απόφαση της Υφυπουργού ΠΑΙΘ και Ζ. Μακρή. *Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος του Ελεύθερου Σχεδίου της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου*.
- Χαραλαμπίδης, Ά. (1995). *Η Τέχνη του 20ού Αιώνα*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Χρηστάκος, Ι. & Ηλιακοπούλου, Β. (2020). *Οδηγός Κατάρτισης «Ζωγραφική Τέχνη»*. Κ. Α.-Ι. ΓΣΕΕ, επιμ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας.
- Χρήστου, Χ. (2006). *Ελληνική Τέχνη – Ζωγραφική του 20ού αιώνα*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

## ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Albers, J. (2016). *Η αλληλεπίδραση των χρωμάτων*, μτφ. Ι. Ποταμιάνος. Ραφήνα: Αντιύλη.
- Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και οπτική αντίληψη*, μτφ. Ι. Ποταμιάνος. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Arnheim, R. (2003). *Η δυναμική της αρχιτεκτονικής μορφής*, μτφ. Ι. Ποταμιάνος. Αθήνα:  
University Studio Press.
- Bachelard, G. (2014). *Η Ποιητική του Χώρου*. Αθήνα: Χατζηνικολή.
- Beardsley C. M. (1989). *Ιστορία αισθητικών θεωριών: Από την Κλασική Αρχαιότητα μέχρι σήμερα*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Cometti, J. P., Morizot, J. & Ruivet, R. (2005). *Ζητήματα αισθητικής*, μτφ. Σ. Χρυσικού.  
Αθήνα: Νήσος.

- Daucher, H. & Seitz, R. (2003). *Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών*, μτφ. Τ. Σάλλα Δουκουμετζίδη & Κ. Πριμικήρη. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Delvoige, C. (2013). *Βυζαντινή Τέχνη*, Αθήνα: Παπαδήμας.
- Dondis, D. (2002). *Βασικές αρχές οπτικής παιδείας*. Πάτρα: Εκδόσεις ΕΑΠ.
- Gipson, J. J. (2002). Η οικολογική προσέγγιση στην οπτική αντίληψη, μτφ. Ά. Πολέμη. Αθήνα: Gutenberg.
- Gombrich, E. (2011). *Το χρονικό της τέχνης*, μτφ. Λ. Κασδαγλή. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Gonzalez, R. & Woods, R. (2018). *Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας*. Αθήνα: Τζιόλα και Υιοί ΑΕ.
- Itten, J. (1983). *Σύνθεση και Μορφή*, επιμ. Ι. Ποταμιάνος, μτφ. Γ. Βρυώνη (2011). Αθήνα: Αντιύλη.
- Kandinsky, W. (2011). *Σημείο γραμμή στην Επιφάνεια*, μτφ. Έ. Μαλάκη Σταθάκη. Αθήνα: Δωδώνη.
- Klee, P. (1989). *Η εικαστική σκέψη: Τα μαθήματα στη Bauhaus*. Αθήνα: Μέλισσα.
- Leborg, C. (2006). *Visual Grammar*. New York: Princeton Architectural Press.
- Sargent, W. (1987). *Το χρώμα στη φύση και στην τέχνη*. Αθήνα: Κάλβος.
- Spivey, J. N. (1999). *Αρχαιοελληνική Τέχνη*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτης.
- Stephenson, J. (1993). *The Materials and Techniques of Painting*. London: Thames & Hudson.
- Wands, B. (2007). *Art of the Digital Age*. London: Thames & Hudson Ltd.
- Wolfflin, H. (1992). *Βασικές έννοιες της ιστορίας της τέχνης, το πρόβλημα της εξέλιξης του Στιλ στη νεότερη τέχνη*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

## **B. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης**

- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (2013). *Γλωσσάρι*. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου 2020, από <http://www.gsae.edu.gr/el/glossari>

- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (2020). *Οδηγοί Σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου 2020, από <http://www.gsae.edu.gr/el/toppress/1427-odigoi-spoudon-eidikotiton-iek-tou-n-4186-2013>
- Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ ΓΣΕΕ*. Ανάκτηση από <https://protypoekepdefitikonlikon.gr>
- Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.
- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ. [https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia\\_EP\\_Ebook.pdf](https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf)
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020, από [http://www.nath.gr/Photos/%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97\\_%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf](http://www.nath.gr/Photos/%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97_%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf)
- Cedefop (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms*, 2nd edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Κορνον, V. A., Shmurygina, O. V., Shchipanova, D. E., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", *The Education and Science Journal*, 20 (6), 90-117. doi: 10.17853/1994-5639-2018-6-90-117.

Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June 9 2020, from [https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B\\_NOTE6UAEET.pdf](https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf)

Psfidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", *7th International Conference on Comparative Education and Teacher Training*, June 29-July 3 2009, 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

## Γ. Σχετική εθνική νομοθεσία

ΦΕΚ 4146/Β/09-09-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3. *Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας*.

ΦΕΚ 3938/Β/26-08-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ5/97484. *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων*.

ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020. Νόμος υπ' αρ. 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις*.

ΦΕΚ 3520/Β/19-09-2019. Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. 40331/Δ1.13521/2019. *Επανακαθορισμός Όρων Ηλεκτρονικής Υποβολής Εντύπων Αρμοδιότητας Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)*.

ΦΕΚ 2440/Β/18-07-2017. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ1/118932/2017. *Ρύθμιση Θεμάτων Επιδότησης και Ασφάλισης της Μαθητείας των Σπουδαστών των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)*.

ΦΕΚ 1245/Β/11-04-2017. Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Κ1/54877/2017. *Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).*

ΦΕΚ 1807/Β/02-07-2014. Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. 5954/2014. *Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που Υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).*

ΦΕΚ 566/Β/08-05-2006. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. 110998/08-05-2006. *Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων.*



## Μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης

### Συντακτική ομάδα

Γούλας Χρήστος

Βαρβιτσιώτη Ρένα

Θεοδωρή Ελένη

Καρατράσογλου Μάκης

Μαρκίδης Κωνσταντίνος

Μπαμπανέλου Δέσποινα

Νάτσης Παναγιώτης

### Επιμέλεια σύνταξης

Μπαμπανέλου Δέσποινα

Το κείμενο συντάχθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» και ειδικότερα της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)» – ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5069281 που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ)



**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**  
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,**  
**Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**  
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

